

AUSTRALIJOJOS LIETUVIS

DVISAVAITINIS AUSTRALIJOJOS LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

LITHUANIAN FORTNIGHTLY

Aštuntieji metai Kaina/Price 1/9 Adelaide, 1955 m. gegužės/May 16 d.

Registered at G.P.O., Adelaide, for transmission by post as a periodical.

Nr. 10(173)

Steigiamojo Seimo 35 M. sukaktis

Buvusiųjų Lietuvos Steigiamojo Seimo narių atsisveikinimas į laisvųjų valstybių parlamentų narius Lietuvos Steigiamojo Seimo sušaukimo 35-tos sukakties proga.

Pirmasis Pasaulinis karas, Santarvės (Allied and Associated Powers) valstybių vestas ir laimėtas teisės tautoms laisvai apsispręsti šūkiu, sudarė sąlygas ir lietuvių tautai, kurios valios būti laisvai nepalaužė 120 metų laisvės sutemy, atstatyti savo nepriklausomą valstybę egzistavusią nuo 1231 ligi 1795 m. Lietuvos valstybės atstatymo ir jos žemės gyventojus su kitomis valstybėmis sujusių ryšių nutraukimo aktas buvo paskelbtas istorinėje Lietuvos sostinėje Vilniuje 1918 m. vasario 16 d. Tame akte buvo taip pat pareikšta, kad atstatytos Lietuvos valstybės santvarka ir jos santykiai su kitomis valstybėmis nustatys demokratiniu būdu išrinktas Lietuvos Steigiamasis Seimas. Dėl vykusių laisvės kovų su svetimomis kariuomenėmis, kėsintomis į Lietuvos laisvę ir jos žemes, Lietuvos Steigiamasis Seimas susirinko tik 1920 m. gegužės 15 d. Demokratiniu būdu išrinktas ir reikšdamas autentišką lietuvių tautos valią, Steigiamasis Seimas

1) Vieningai priėmė iškilmingą Lietuvos Nepriklausomybės deklaraciją, tuo suteikdamas ir formalinę visos lietuvių tautos sankciją Lietuvos valstybės atstatymo aktui;

2) Davė atstatyti Lietuvos valstybei demokratinę santvarką ir grąžino

Ruošiamasi nuolaidoms dėl Formozos?

Pastaruoju laiku pasaulio spauda daug rašo apie JAV-bių politinį aktyvumą siekiant sustabdyti karo veiksmus Formozos srityje. To aktyvumo pažymiais nurodoma —

* Britų ambasadoriaus ir JAV-bių užs. reik. min. Mr. Dulles konferenciją vos ambasadoriui grįžus iš Londono į Vašingtoną su naujomis instrukcijomis;

* Ilgas Mr. Dulleso pasikalbėjimas su Australijos ambasadorium;

* Jungtinio kariuomenės štabo viršininko adm. Radfordo ir Valst. Sekr. Pad. Robertsono ilgas pranešimas apie padėtį Formozos srityje, kurioje jie neseniai lankėsi ir ta proga konferavo su tautinės Kinijos vyriausybės prez. Čiang-kai-šeku;

* Skubus Indijos ambasadoriaus prie Jungt. Tautų išvykimas į Pekiną, kuris prieš tai turėjo privatų pasikalbėjimą su prez. Eisenhoweriu ir Mr. Dullesu.

Esą, norima sudaryti sąlygas, kad JAV-bių vadai sėdėtų prie bendro stalo su raudonaisiais Kinijos vadais ir surastų formulę, pagal kurią būtų sustabdyti karo veiksmai Formozos srityje. Kalbama, kad Matsu ir Quemoy salos tokiu atveju būtų perleistos raudoniesiems be mūsų, kas, savaime aišku, vėl reikštų komunizmo pasistūmėjimą ir jų didelį (bent psichologinį) laimėjimą.

Kol kas sunku spėlioti, ar JAV-bės po eilės drąsių pareiškimų vėl trauksis nuo kovos su komunizmu.

svetimos okupacijos panaikintas parlamentines institucijas;

3) Ratifikavo Taikos Sutartį su Sovietų Rusija, kuria pastaroji atsakė visiems laikams nuo bet kokių jos turėtų teisių į Lietuvos žemes;

4) Priėmė žemės reformos įstatymą, apkarpančią stambiają žemvaldybę ir davusį žemės tiems, kurie ją dirba;

5) Įvedė auksu paremtą savo valiutą.

Tik 22 metus lietuvių tauta džiaugėsi laisvės ir nepriklausomybės palaime. Kremliaus tironų 1939 m. rugpjūčio 23 d. kriminalinis sąmokslas su Hitlerio Vokietija prieš taiką, išprovokavęs Antrąjį Pasaulinį karą ir pažadinęs tradicinį Rusijos imperializmą, buvo pirmas Sovietų Rusijos agresijos prieš Lietuvą, taip pat prieš Lenkiją, Suomiją, Latviją, Estiją ir Rumuniją veiksmas. 1940 m. birželio 15 d. suvereninė Lietuvos valstybė turėjusi galiojančius nepuolimo ir agresijos apibrėžimo paktus su Maskva buvo pastarosios reguliarios visų ginklų rūšių kariuomenės okupuota. Toliau ėjo Lietuvos susovietinimas, sunkiai įsivaizduojamas teroras, pastangos pavergti žmonių mintį ir sielą, masiniai gyventojų areštai, žudymai ir deportacijos į Sibirą, beatodairinis anksčiau klestėjusio krašto aplėšimas ir suskurdinimas. Kremliaus despotai siekia įsitvirtinti rytiniame ir pietiniame Baltijos jūros krantuose, pasidaryti Baltijos jūros viešpačiais, kad galėtų plėsti savo ekspansiją į Vakarų ir pulti Skandinaviją ir Angliją. Lietuva yra rusiškojo imperializmo ir komunistinio kolonizavimo auka.

Tokiose tragiškose aplinkybėse drauge su visa lietuvių tauta minėdami jai istoriškos reikšmės Lietuvos Steigiamojo Seimo susirinkimo 35-ją sukaktį, mes, išlikusieji gyvi ir pasprukę į laisvę buvusieji to Seimo nariai, laikome savo šventa pareiga kreiptis į Jus, laisvųjų valstybių parlamentų atstovai, ir prašyti Jus:

1) Neišleisti iš akių darant politinius sprendimus ir balsuojant įstatymus, kad Kremliaus diktatorių vadovaujamas pasaulinis komunizmas ir rusiškas imperializmas yra laisvės ir vakarietiškos civilizacijos priešai ir nuolatinė grėsmė laisvajai žmonijai ir taikai;

2) Veikti savo vyriausybę, kad ji a) ir toliau nesuteiktų diplomati- (Tąsa 5 psl.)

KOMUNISTŲ PARTIJOS DIREKTYVOS MEILĖS REIKALUOSE

Italijos komunistų partija artėjant pavasariui pradėjo kampaniją prieš meilės romantiką, nes tai gali pakenkti partijos reikalams. Raudonasis "Moterų Žurnalas" rašo, kad partijos nariams nelėistina yra sakyti, jog "aš negaliu be tavęs gyventi" arba "aš esu beprotiškai tave įsimylėjęs". Tokie posakiai, anot žurnalo, yra negalimi Sovietų Sąjungoje arba raud. Kinijoje.

Turbūt, tuose kraštuose ir už tai siunčiama į darbo vergų stovyklas.

Imigracija į Kanadą ir Ameriką

Visus reikalingus oficialius dokumentus (vizas, afidevitus, darbo-buto garantijas, etc.) parūpina Pasaulio Lietuvių Bendruomenės Britų Kolumbijos Apylinkės Valdybos Pirmininkas, diplomotas teisininkas

JONAS J. JUŠKAITIS, LL. B.

Istaigos adresas:

Suite 5, Tunstall Building, 709, Dunsmuir Street, Vancouver 1, B. C., CANADA

(Informacijos suteikiamos padengus visas susirašinėjimo išlaidas).

Vakarų Vokietija — Suvereninė valstybė

Gegužės 5 dieną prie visų Vakarų Vokietijos viešųjų pastatų buvo iškeltos vėliavos. Tą dieną JAV-bių, Anglijos ir Prancūzijos, aukštieji komisarai Bonnoje pasirašė deklaraciją, pagal kurią Vakarų Vokietijos okupacija baigiama ir ji tampa suvereninė valstybė.

Pačios iškilmės pasistengta padaryti gana ribotomis atsižvelgiant į tai, kad 18 milijonų vokiečių Rytų zonoje negali šiose iškilmėse dalyvauti. Vakarų Vokietija turi apie 50 mil. gyventojų, nes didelė dalis Rytų zonos gyventojų persikėlė į Vakarų.

Tuo būdu lygiai po dešimties metų Vokietija (kad ir ne visa) atgavo visas teises, kurias ji buvo praradusi pralaimėjusi karą. Nuo suverenumo atgavimo dienos Vakarų Vokietija tampa pilnateisiu Vakarų Valstybių Sąjungos nariu.

Sąjungininkų kariuomenė dar pasiliks Vokietijoje, tačiau jau ne kaip okupacinę, bet pagal specialias sutartis. Maždaug metų laikotarpyje visa sąjungininkų kariuomenė busianti pakeista vokiečių kariuomene.

Ta proga Australijos užs. reikalų ministeris Mr. Casey labai palankiai įvertino Vokietijos įėjimą į Vakarų Tautų Sąjungą, pareikšdamas, kad nuo šiol laisvųjų vokiečių intelektualinis ir materialinis įnašas tarnaus bendrajai žmonijos gerovei pažangai.

Ir taip, Vokietija, karo kaltininkė, po 10 metų yra nepriklausoma. To karo pasėkoje nustosios laisvės ir nepriklausomybės Pabaltijo ir kitos tautos ir šiandien yra pavergtos, naikintos ir nežinia, kada jų suverenitetas vėl bus atstatytas.

PARLAMENTAS PATVIRTINO SIUNTIMĄ KARIUOMENĖS Į MALAJUS

Federalinis Australijos parlamentas pritarė vyriausybės nusistatymui siųsti į Malajus apie 3.500 kariuomenės kova su komunizmo ekspansija. Kariuomenės siuntimui ypatingai priešinos Darbo Partija, kurios lyderis dr. Evatt aiškina, kad toks pasiuntimas reikštų nedraugišką Australijos nusistatymą Azijos tautų atžvilgiu. Tačiau naujoji Darbo Partija (antikomunistinė) balsavo už vyriausybės politiką ir tokiu būdu kariuomenės siuntimas patvirtintas 55 balsais prieš 43.

REIKALAUJA, KAD VYRAI PASAKYTŲ ŽMONOMS APIE GAUNAMĄ ATLYGINIMĄ

Wirrelo (Anglijoje) magistrato atstovė Mrs. Marjorie Mitchell pareiškė moterų konferencijoje, jog turėtų būti priimtas įstatymas, pagal kurį vyrai privalėtų pasakyti žmonoms, kiek tikrai jie gauna atlyginimo, nes dabar daugelis vyrų nesako tiesos ir tokiu būdu moterų gyvenimo standartas yra kur kas žemesnis negu vyrų. Ji tačiau abejoja, ar toks įstatymas praeis parlamente, kur vyrai sudaro visišką daugumą. Jos nuomone, vyras, kuris pasako netiesą, turėtų būti patupdytas į kalėjimą.

O kas bus, jeigu pasakės tiesą tos algos neduos?

GERB. SKAITYTOJAMS,

pranešame, kad Prosper Merimee LOKYS

yra išvykęs. Tikimasi, kad netrukus bus baigta. Kai tik gausime iš ryškios, tuoj pat išsiųsime visiems jau užsiskiusiems ir platintojams.

Užsakymus siųsti Australijos Lietuviai. Kaina su persiuntimu tik 5 šilingai.

Mirus savanoriui — kūrėjui, Vyties Kryžiaus Kavalieriui, LAS nariui, ats. virš.

A. A. L. Gurtajui

Išdė ir nuoširdžiai užjaučia jo sūnus Algirdą ir Vytautą, dukterį Birutę ir žmoną Elena

Ignas Taušys

Trumpai

* Į Federalinį Australijos parlamentą įneštas įstatymo projektas, pagal kurį turėtų būti sudaryta civilinės gyvybos taryba, susidedanti iš 26 narių. Ta taryba turėtų rūpintis gyventojų apsauga nuo aviacijos puolimų galimo karo atveju. Manoma, kad numetus atominę bombą į Sydnejaus miestą būtų užmušta apie 1 mil. žmonių.

* Whyalloje (S. A.) norima statyti naują geležies bei plieno gamybos įmonę, kuri kainuotų apie 100 mil. svarų ir galėtų per metus pagaminti apie 1 mil. tonų geležies. Aiškinamasi finansavimo klausimais. Rūdos artimoje apylinkėje yra pakankamai.

Siai įmonei pradėjus veikti Australijai nereikėtų geležies importuoti iš užsienio. Dabar apie du trečdaliai reikalingo kiekio importuojama.

* JAV-gių armijos vadovybė su specialistais planuoja poliarinėje srityje praveisti po ledais geležinkelius ir traukiniais palaikyti ten reikalingą susisiekimą. Esą, po ledais nuolatinė temperatūra esanti tik apie 13 laipsnių šalčio, tuo tarpu paviršiuje, šalia nepaprastų audrų šalčio būna iki 70 laipsnių.

* Perth (W.A.) siaučia difterito epidemija. Royal Hospital užkrečiamųjų ligų skyriuje šiuo metu yra net 53 difteritu sergą ligoniai. Tai aukščiausias skaičius nuo pat 1939 metų.

* Kinijos nacionalistų karo laivynas balandžio 29 dieną smarkiai apšaudė raudonųjų artilerijos pozicijas Fukien provincijoje, prie Matsu salos, kuri yra nacionalistų rankose. Tvirtinama, kad daug artilerijos pozicijų sunaikinta.

* Australijos darbo ministeris Mr. Holt paeiškė, kad Australijoje yra 61.200 laisvų darbo vietų, kurioms trūksta darbininkų. Bedarbių skaičius balandžio mėnesį siekė 3.980, per du mėnesius sumažėjo apie 200.

* New Yorko valstybėje (JAV) priimtas įstatymas, kuriuo uždraudžiama spausdinti ir platinti antimoralius komikus.

* Italijos Katalikų Filmų Centras uždraudė katalikams žiūrėti Amerikos filmą, pavadintą "The Barefoot Contessa", kurioje vaidina Ava Gardner ir Humphrey Bogart.

* Maskvoje, kaip ir kas metai, gegužės pirmosios proga įvyko didžiulis priverstinis paradas. Be kitų ginklų, buvo tempiamos keturios didžiulės kanuolės, kurios spėjama, gali šaudyti atominiais sviediniais.

* Sydnejuje studentai suruošė demonstracijas ir užblokavo gatvę prie universiteto protestuodami, kad nėra įrengta šviesų signalų, dėl ko buvo suvažinėta viena studentė. Studentai smarkiai susiėmė su policija. 17 studentų areštuota už tvarkos ardymą.

P-nui V. MORKIUI

Psychoterapijos keliu padėjus man mesti rūkyti, nuoširdžiausia padėką reiškiau L. Skelrienė

ATOMINIS SPROGIMAS NEVADOJE

JAV-bės vėl susprogdino atominę bombą. Vos vienos mylios atstume buvo pastatytas specialus miestas, kuriame apgyvendinta manekenai šūnys ir 500 žiurkių.

Po 90 sekundžių pro sprogdimo sukeltą debesį praskrido specialus lėktuvas. Be to, už 2600 jardų šešių pėdų gylio apkausose buvo pasislėpę 13 savanorių karių. Kiti 500 karių buvo apsikasę 3.500 jardų atstume, gi specialūs daliniai su tankais ir šarvuočiais taip pat netoliese stebėjo sprogdimą.

Visais tais bandymais norėta nustatyti, kiek atominė bomba gali būti pavojinga kariuomenei, esančiai įvairiuose atstumuose.

Jokių aukų nebuvo. Sprogimo sukeltas debesys pakilo, spėjama, iki 42.000 pėdų ir per 48 valandas radiaktyvios dulksės stratosferoje apskrido visą pasaulį.

With meat or fish
or any dish

Orlando

PRIZEWINNING
BAROSSA RIESLING

J. A. V-bes

* JAV-bėse mirė kun. Ant. Petratis, kuris su broliu buvo Maskvos čekistų šaudytas Červenėje, "mirties kolonoje", kur buvo likviduojami visi polit. kaliniai. Jo kančios istorija yra išsiai paskelbta Kersteno Komiteto tomuose.

* Brooklynė buvo suruoštas išpūdingas literatūros vakaras, kuriame dalyvavo 10 rašytojų ir S. Čerienės vedamas "Dainos" choras. Įvado žodį tarė prof. Brazaitis. Pelnas paskirtas Europos lietuvių mokykloms.

* Los Angeles mieste prof. Myk. Biržiška įteikė išlaikiusiems egzaminus R. Dabšui, D. Karaliūtei, A. Korsakaitei ir J. Raulinaičiui 8 klasių lietuvių k. ir literatūros bei Lietuvos istorijos baigimo pažymėjimus. Abiturientų vardu tarusi žodį D. Karaliūte užtikrino, kad išėivių jaunimas tik laukia kada galės grįžti Lietuvon ir prisidėjo prie jos atstatymo.

* Liet. Mokytojų Sąjungos centro valdyba paskyrė 750 dolerių premijoms vaikų scenos veikalui parašyti. Bus premijuojami du vaikų teatrui scenos veikalai.

* Jaunosios kartos dail. R. Viešulas balandžio mėn. dalyvavo net penkiose parodose, kurių trys vyko New Yorke, viena Filadelfijoje ir viena Hartforde. Šioje R. Viešulas buvo apdovanotas premija už litografinį kūrinių "Mergaitė su paukščiais".

"KALBĖK AUSTRALIŠKAI!..."

Septynių metų laikotarpį daug kartų girdėjome neskanią pastabą — "speak b. australian", taikytą vienai ar kitai ateivių tautinei grupei.

Nesisielojom per daug tuo, matydami, kas aušina burną. Dabar gi ši pastaba nors ir ne pažodžiui tokia pati buvo išreikšta Tasmanijos parlamento posėdyje.

Jos turinį praplėsdamas Darbo Partijos senatorius Mr. Aylett š.m. balandžio mėn 13 d. bylojo sekančiai:

"Nepakenčiu tos minties, kad mes turėsime klausyti tokios rūšies vapėjimo (yabber) Hobarte ir Launcestone koks yra girdimas dabar Melbourne ir Sydnejaus miestuose. Ten dabar yra taip, kad žmogus nežinai, ar esi Kinijoje, Šveicarijoje ar Lenkijoje.

"Emigrantai turį būti priversti išmokyti pakankamai mūsų kalbos, kad viešumoje jie galėtų tarp savęs kalbėtis angliškai."

Paklaustas, kaip jis mano priversti mokytis kalbos, Mr. Aylett atsakė — įstatymo keliu.

Iki mėnesio pabaigos Hobarto laikraštis "Mercury" tilpo eilė laišku, kuriuose ateiviai ir australai pareiškė savo mintis gimtosios kalbos klausimu. Laisvame krašte aiškinti, kad kiekvienas turi teisę kalbėti savo kalba yra keista. Tai yra lygu klausimo — ar lietus yra šlapias ar sausas — gvildeniui. Kas nors, turbūt, yra netvarkoje.

Viena korespondentė, australė, pastebėjo, kad Mr. Aylett išsireiškė neaktiškai ir užgaunančiai ir, be to, kad jo pasakyme slypi laisvės prievartavimo mintis.

Koks yra Mr. Ayletto laisvės suvokimas, mes nežinome, kadangi ir paprašytas pareikšti savo galutinę nuomonę, jis nesiteikė atsilipti. Jis, turbūt, turi kokią nors pagrindą manyti, kad jo mintys yra remiamos jo kolegų darbiečių.

Darbo Partija, tačiau, tariamai pasisakiusi, kad ji nepritarianti Mr. Aylett idėjai ir, kad ateiviai galį kalbėti sava kalba. Reikėtų darbiečiams pasakyti "ačiū" už malonų leidimą naudotis savo tėvų kalba. Vargas tik, kad negalima to padaryti viešai, nes viešai niekas apie tai nesakė ir nerasė, išskyrus "naują australą" — Darbo Partijos emigrantams pagalbos komiteto sekretorių, kuris balandžio mėn. 29 d. prabilo per radiją.

Nusakęs, kiek daug gero Darbo Partija padariusi ateiviams — jis pareiškė, kad tai Partijos sekretoriaus nuomo-

KOLUMBIJA

Dovanojo lietuviams žemės sklypą.

Inž. Tylius rūpesciu Bogotos m. valdyba padovanojo lietuviams nemokamai didelį žemės sklypą bažnyčiai ir lietuvių namams. Inž. Tylius, atkreipęs į save Kolumbijos prezidento dėmesį ir kviečiamas svečiu į visas iškilmes bei priėmimus, Bogotos m. centre turi savo statybos įstaigą, kurioj dirba apie 10 žmonių. Lietuviškas centras statomas taip pat Medelline. Namuose bus koplyčia, salė mokyklai, susirinkimams. Namų statymu rūpintis L. Katalikų Komiteto pavesta kun. M. Tamošiūniui. Kolumbijos teisingumo ministerija suteikė Liet. Kat. Komitetui juridinio asmens teises.

* Pasizymėjęs Kolumbijos lietuvių veikėjas kun. N. Saldukas gubernatoriaus dekretu Nr. 357 yra paskirtas naujai įsisteigusio un-to agronomijos fakulteto dekanu. Nors tai ir nelietuviškas baras, bet naujasis dekanas yra pasiryžęs ir šioje akademinio darbo srityje palikti gerą lietuvių vardą.

ŠVEICARIJA

Prof. J. Eretas ruošiasi rašyti veikalą apie a.a. prof. Stasį Šalkauskį, paskutinį Vytauto Didžiojo Universiteto rektorių. Visi, kurie galėtų apie prof. St. Šalkauskį suteikti kokios nors medžiagos (pvz. atsiminimų, laikraščių, fotografijų ir kt.), prašomi ją siųsti prof. J. Eretui į Baselį, Florastrasse 44. Medžiagą vėliau prof. J. Eretas vėl grąžins.

ne, kad D. Partija taip nesako, kaip Mr. Aylett, ir t.t.

Ar mes galime priimti šio asmens pareiškimą kaip oficialią Darbo Partijos pažiūrą? Anaipat! Joks oficialus asmuo šiuo reikalu nepasisakė. Rimtų prieštaravimų Mr. Aylett mintims parlamente nebuvo. Tasmanijos gi premjeras (darbietis) savo pareiškime parlamente, netakto neliesdamas, įrodinėjo, kiek daug padaryta, kad ateiviai išmokyti anglų kalbos. Bet, tie vaikai, neklauzados, vistiek savaip čulba.

A. Munčelis

IŠ MŪSŲ KAIMYŲ GYVENIMO

Latvių ir estų spauda Amerikoje praneša, kad asmeninio pobūdžio nesutikimai susilpnino estų atstovavimą Ispanijoje. Iki šiol Estijai Madridą atstovavo žinomas diplomatas Pusta. Pradėjus per šio miesto radiją estų transliacijas, ten buvo atkeltas kitas žinomas diplomatas Dr. V. Raud, kuris kartu dirbo ir radiofone. P. Pusta pareiškė Dr. Raud pašalinęs iš savojo personalo, nes jis nesutikęs "subordinuoti radijo p. Pustos dispozicijai".

* Amerikos estų spauda rašo apie paskutinį pabėgėlį iš Pabaltjo valstybių. Raestas, 20 metų iš Talino. Jis dirbęs uoste ir jau seniai ruošsis bėgti. Proga pasitaikė išplaukiant laivui "Paernu", kurio kapitonas buvo rusas, bet jūrininkai estai. Raestas pasislėpė tarp rąstų krovinio ir laimingai pasiekė Londoną, kur, įsimaišęs į britų darbininkų sąstatą, niekieno neatpažintas išlipo į krantą. Nemokėdamas anglų kalbos, jis nusekė policininką nuovadon, kur prisistatė popierin parašdamas "Tallin, kovo 14 d." Suradus vertėją, britų vyriausybė jam suteikė pabėgėlio teises.

* JAV-bių lenkai, minėdami JAV Lenkų Kongreso organizacijos dešimties metų sukaktį, kuri sutapo taip pat su Jaltos dešimties metų sukaktimi, įkūrė fondą "tikėjimui ir laisvei ginti". To fondo lėšomis nori finansuoti laisvimo darbus Lenkijos nepriklausomybei atstatyti.

TAUTIŠKI DIRBINIAI:

ilgos juostos £3.10.0, kaklaraiščiai £1.5.0, įvairios kitos juostos ir juostelės nuo 6 šil. iki £1.10.0. Išpildomi specialūs užsakymai. Kreiptis AL Leidvkl.

MAŽOSIOS LIETUVOS TAR YBA — VYRIAUSIOJI MAŽ. LIETUVOS REZISTENCI NĖ ORGANIZACIJA

Pereitais metais įsisteigė užjūryje du mažlietuvių sambūriai. Pirmasis — Mažosios Lietuvos Rezistencijos Sąjūdis New Yorke, antrasis — Mažosios Lietuvos Bičiulių Draugijų Centras Montrealyje, Kanadoje.

Pirmosios pavadinimas "Rezistencijos Sąjūdis" iššaukė didelį dėmesį. Iki tol terminas "rezistentas" buvo taikomas asmenims, kovojusiems ginklu partizaniniu būdu už Lietuvos laisvę, dalyvavusiems pogrindžio spaudoje, išbuvusiems kacetuose arba politiniais kaliniais kalėjimuose, dirbusiems aktyviai politiniuose lietuviškuose sambūriuose, nesutepdami savos patriotinės garbės, nebodami nei sveikatos, nei gyvybės. Praleidus mažlietuvių pro tokį spektrą, tenka pažymėti, kad jų eilėse tikrai yra asmenų, kuriuos galima rezistentais vadinti. Erdmonas Simonaitis ir Viktoras Gailius, 1923 metų M. L. Gelbėjimo Komiteto nariai, aktyvūs Klaipėdos krašto sukilėliai — jie yra be abejoj rezistentai. Už pasipriešinimą bolševikams ir dalyvavimą antibolševikinėje spaudoje bolševikų suimti ir kalinti Jurgis Meizys, Jurgis Maskolius, Martynas Gelžinis ir kt. yra rezistentai. Vokiečių kacetuose išlaikyti Simonaitis, Grigolaitis, Mačiulaitis, Albrechtienė ir kt. yra rezistentai.

Visi šie asmenys negyvena Amerikoje, bet, išėmus Meizį, randasi Europoje. Jie ir nėra Rezistencijos Sambūrio New Yorke nariai, bet daugumoje prikaluso Maž. Lietuvos Tarybai. Tai Maž. Lietuvos Tarybai priklauso dar keli šimtai asmenų, kurie kiekiai ir tvirtai gynė Maž. Lieuvos reikalus, neparusdami ir neparusdami. Todėl seniausioji mažlietuvių rezistencijos organizacija ir yra M. L. Taryba, kuri savo kilmę, be to, teisėtai gali išvesti iš Prūsų Lietuvių Tautos Tarybos ir Prūsų Lietuvių Susivienijimo.

Kai dėl klausimo, kurioje vietoje turėtų būti mažlietuvių politinė rezistencinė vadovybė, tai reikia turėti galvoje, kad į Ameriką teišsikėlė apie 300 mažlietuvių. Tai yra maždaug 1/20 jų tautiniai susipratusių žmonių. Didžiama, tiksliau pasakius 19/20 tos grupės narių, randasi Europoje, Vakarų Vokietijoje. Mažlietuvių centrinė vadovybė turi būti ten, kur yra jos naturalus pagrindas, kur yra jos visuomenės dauguma. O tai yra Europoje. Būtų nesąmonė, kai visuomeninė masė būtų palikta viename žemyne, arti rusų sienos, o vadovybė steigtųsi užjūryje, apie 6000 kilometrų atstu, saugiame New Yorke. Prisibijojimai, kad ji ateityje Europoje negalės veikti, tereikiama tokių žmonių, kurie šių laikų padėtis Europoje nežino. Toks prisibijojimas yra kol kas visai be pagrindo.

Ryšium su vadovybės vietoje kilo ir mažlietuvių vyriausiojo vadovo klausimas. Čia, turbūt, nėra jokios abejonės: Tol, kol yra gyvas Erdmonas Simonaitis, tol jis ir bus mažlietuvių pirmininkas. Tokiu būtu jis tikrai nusielpnė, tokiu jį laikyti yra mūsų moralinė pareiga, tokiu jį laikyti lemia kiekvieno mažlietuvių išmintis. Todėl, kol jo akys neužsidarys, jokio kito pirminko mažlietuvių nesirinks. Simo-

naitis iš Europos nesikels. Tai yra ant-rasis faktorius, kuris lemia mažlietuvių vadovybės vietovę. Ji turi būti ten, kur yra jos pirmininkas. Išėinant iš tų dviejų aplinkybių, mūsų vyriausioji rezistencinė vadovybė yra vykdoma mūsų narių masės Europoje ir privalo likti prie jos pirmininko, vyriausiojo rezistento.

Demokratinėse sąlygose valdybos ir vadovybės būna mandatorių masės renkamos. Sąjūdžių arba sambūrių nariai, jeigu jie atstovauja kokį nors vieneta, būna to vieneto įgaliojami ir gauna paprastai raštiškus įgaliojimus. Atvykus į susirinkimą, mandatų komisija įgaliojimus patikrina. Kai pereitą vasarą Kanadoje susirinko rezistentai, kilo klausimas, kokia lietuviška visuomenė juos išrinko, arba kurios organizacijos susirinkusiuosius įgaliojo jas atstovauti rezistentų konstituciniame susirinkime. Neteko pastebėti, kad kuri nors mandatų komisija būtų patikrinusi delegatų atsivežtus įgaliojimus. Tad ir tenka konstatuoti, kad tokia neformaliu būdu susidarys susirinkimas neturi teisės atstovauti mažlietuvių visuomenę arba kalbėti jos vardu. Demokratinė būdu išrinkti, arba, jei jie yra kooptuoti, sekančio susirinkimo patvirtinti yra tik MLT nariai. Tik jie vieni gali kalbėti mažlietuvių visuomenės vardu, nes tik jiems visuomenė pavedė kalbėti, tik jiems vieniems tepateikė mandatus. Todėl tik MLT nariai yra pilnateisiai mūsų visuomenės balso reišėkėjai.

Taip pat svarbu žinoti apie rezistentų užnugarį, kitaip tariant, kokios apimties masė jie atstovauja. Jei net visi Amerikoje gyvenantieji mažlietuvių būtų juos išrinkę arba bent įgalioję jų visų vardu kalbėti, tuomet rezistentų newyorkiškų užnugarį tesudarytų 1/20 visų mūsų aktyviųjų narių. Kita, toli didžioji jų dalis stovi už MLT pečių ir sudaro MLT užnugarį. Bet kadangi ir tie patys Amerikos mažlietuvių nėra vieno rezistento nerinko, todėl anas Toronto susirinkimas, liko mažutės mažumos, 20 asmenų privatisimum.

Dar tenka vieno dalyko prisiminti. 1953 m. gegužės 4-5 dienų posėdžiuose VLIKas nutarė priimti mažlietuvių atstovą į VLIKą. Bet pati organizacija, kuri manė galinti jam suteikti mandatą, teatsirado apie metus vėliau. Prieš tokį kuriozą galėtų ir paprasčiausiai žmogaus protas protestuoti, jeigu pats gyvenimas nebūtų nuėjęs logišku keliu. Nuo 1953 mt. liepos 13 d. VLIKE nuolat dalyvauja visuose posėdžiuose vyriausias mūsų rezistentas E. Simonaitis, kurio mandatas VLIKE išplaukia iš plačiosios mažlietuvių masės per MLT — seniausiąją ir vyriausiąją mažlietuvių rezistencinę organizaciją. (Keleivis)

* The. Atlas. Corporation of New York pasirašė su atitinkamomis Australijos įstaigomis sutartį, pagal kurią minėta korporacija investuos Šiaurės Australijos uranijaus kasyklose 1.265.-625 dolerius ir tuo būdu turės 50% visų akcijų.

Nauji ir vartoti

AUTOMOBILIAI

Prieinamos kainos

Žemi depozitai

Lengviausios išsimokėjimo sąlygos!

GYVENTI AUSTRALIJOJE BE AUTOMOBILIO —

REIŠKIA TURĖTI

TIK

PUSĖ GYVENIMO

MALONUMO

Supreme Motors

123 Gouger Street, ADELAIDE, S. A.

Savosios spaudos baruose

Pastaruju metu ypač vienos partijos ir jai artimoje spaudoje buvo tiesiog ligi tol neapraktikuotai įžūliu būdu puolamas VLIKas, jo institucijos ir žmonės, stengiantis visai juos suniekinoti ir nuvertinti. Pagaliau net ir "Vienybė", anksčiau daug prisidėjusi prie tokio VLIKo ir jo žmonių "vanojimo", paskelbė š.m. balandžio 8 d. numeryje straipsnį "Kitus mušdami — patys rėkiamė", kuriame tų visų organizuotų ir neorganizuotų rėksnių prieš VLIKą adresu pasako daug tiesos. Citavimas konkrečiai nurodęs, kokiais ligi tol neapraktikuotais terminais ir pramanais buvo stengiamasi suniekinoti VLIKo žmones, straipsnio autorius E. Kečurakis visai teisingai pastebi, kad jeigu visa tai, kas VLIKo niekintojų buvo paskelbta, būtų gryna tiesa, tai veiksmus reiktų tuoj išvaikyti, o visus veikėjus pasodinti į kalėjimą, vadinas — padaryti tai, ko taip trokšta Kremlius. Nurodęs, kad šiais laikais minimosios spaudos rašymo stilius primenąs "nieksingąjį" (podlyj) arba gatvės stilius, esąs regresavęs 100 metų atgal, pastebi: "ar komunistai, mūsų laisvinimo institucijas bekeikdami, bus toliau pažengę, reiktų abejoti. Tikėkimės, kad 4 organizacijų steigiamas Lietuvos Būklės Studijų centras, surinkęs visą medžiagą, tai išaiškins... Jeigu vietoje esminių dalykų, kurie yra susiję su institucijomis, rėkiame visais balsais, kad, girdi, žiūrėkite, kokie niekadėjai jose sėdi, tai parodo tik rėkiančiųjų įvairiais "variniais", "mediniais" ir "mėšliniais" pasirašančių, spaudos laisvės piktnaudžijimą... Pagaliau, gerai žinoma, kad šmeižtas buvo ir yra politinis ginklas, bet kad jis visuomet yra vartojamas tų, kurie yra bejęgiai ką nors pakeisti"... Straipsnio gale nurodoma, kad "vienas triukšmelis jau eina į galą", būtent — kada tie, kurie norėjo VLI-

KAIP STALINO SŪNUS SENIAU SIAUSDAVO

Apie tai vaizdingai papasakojo į Vakarų pabėgę buvę jo pavaldiniai aviacijos karininkai. Jie teigia, kad "Vaska" esąs žiaurus būdo, arogantas ir girtuoklis, tikras "tėvo sūnelis". Jo žmona Olga, maršalo Timošenkos dukra, pasižymi puikybe, nemažesne už vyro išdaigas. Ne vienas Šiaulių miesto gyventojas prisimena 1944 m. šturpų įvykį. Tuomet vieną naktį po miestą pasipylė rusų karininkų patruliai, keldami gyventojus iš miego. Ginklu grąšindami, siūlydami samagono bei maisto mainais, karininkai ieškojo šilkinų moteriškų kojinių! Tų kojinių reikėjo ne jų meilužėms, bet pačiai katiušų katiušai — Olga Stalinienei... Šį įvykį nupasakojęs rusų karininkas pats buvo moteriškų kojinių ekspedicijos dalvis. Istorija tokia: aviacijos dalinius Šiauliuose apėmė rusų teatras. Pilna salė okupantų laukė nesulaukdami koncerto pradžios. Mat, vėlinosi pulk. Vasilijus Stalinas su žmona. Pasirodo, kad vykstant teatran prakiuro Olgos kojine. Ji užsimanė naujų. Kadangi karininkai sandėliuose tokių dalykų nebuvo, tai "Vaska" išvarė dalinio karininkus į miestą sekvestruoti šilkinų kojinių raudonajai princesei. Salėje buvo karininkai, sužinoję koncerto suvėlinimo priežastį, pradėjo murmėti, bet įsikišo politrukai ir murmėjimą nurašino. Koncertas prasidėjo po 12 valandos nakties, kai tik Olga tinkamos kojinės buvo pristatytos.

Amerikiečių spaudoje rašoma, kad Stalino sūnus norėjęs pabėgti į užsienį, tik... pareikalavęs į vieną Šveicarijos banką įdėti apie 300.000 dol. užstatą jo pragyvenimui — užtikrinti kai kurie spaudos žmonės reiškia nuomonę, jog toks pabėgimas būtų propagandai vertingesnis ir už minimąją dolerių sumą.

Ką perkelti į Ameriką "radijo bangų greitumu ir visom triūbom pūtė: VLIKas nusibankrotavęs, lygus nuliiui, pasigailėjimo vertas, šiaudinėm kojom", o kitiems, pasisakiusiems už klausimo gilesnes studijas ir viso reikalo nuodugnesnį ištyrimą, nors ir pripažinus VLIKE kai ką taisytino ir gerintino, "besąlyginio perkėlimo šalininkai buvo atsakę net dalyvauti politinių grupių New Yorke sudarytoje komisijoje perkėlimo sąlygoms tirti. Jie pareiškė: mums viskas aišku, nebėra ko tirti ir tik po to, kai jį jau perkelsite, pašaukite mus VLIKo bylos iš laivo į Laisvės Komitetą padėti pernešti"... Tačiau polit. centrų komisijos nariai iš min. P. Žadeikio patyrė, kad ir jis perkėlimui nesąs palankus. Min. P. Žadeikis sudaręs komisijos nariams progą nuvykti į Valst. Departamentą. "Ten jiems atitinkamas pareigūnas davęs suprasti, — pastebė "Vienybė", — kad pirma devynis kartus atmatuotų ir tik dešimtą nutartų, kur VLIKui geriau. Ir tai dar prieš sprendimo vykdymą būtų gera, kad jie apsilankytų Departamente ir dar kartą pasitartų. Tik jokiū būdu nesiskubintų." Negalėjęs ir ALT vykd. komiteto pasitarimus su minėtają komisija atvykti A. Olis taip pat įgaliojęs pareikšti ir jo vieningą nuomonę su kitais egzekutyvo nariais. O toji nuomonė esanti tokia: nekelti, o jeigu kas varu keltų, tai keltis tik po to, kai prieš tokį smurtą bus pareikštas protestas. Tokių faktų akivaizdoje du iš tų, kuriems VLIKas turėjo būti perkeltas į JAV žaibo greitumu, ten pat ALT egzekutyvo akivaizdoje pakeitė savo nuomonę. Vienas iš jų patarė net geriau jau rūpintis paties VLIKo sustiprinimu...

TOLIMŲ RYTŲ KARUS LAIMĖJO ŠNIPAI

Du Amerikos generolai, kurie vadovavo kariuomenei T. Rytuose — gen. MacArthuras ir gen. James van Fleet — liudijo, kad Kinijos komunistai turėjo žinoti, jog Amerikos kariuomenė uždrausta persikristi Mandžurijos sieną ir ten bombarduoti karinius taikinius. Tai paskatino Kinijos komunistus siųsti savo kariuomenę į Korėjos karą.

Visas klausimas — iš kur komunistai buvo taip gerai informuoti? Šiandien atsakymas jau žinomas. Siūlai vėda į britų diplomata Donald Macleen, kuris iki 1951 m. gegužės mėnesio buvo Britanijos užsienio reikalų ministerijoje Amerikos skyriaus viršininkas. Jo rankose buvo raštai, kuriais pasikeisdavo Amerikos ir Anglijos užsienio reikalų ministerijos. Kai Macleen pabėgo su Guy Burgess pas bolševikus, tai valstybės sekretorius Achesonas pasakęs: "Jie viską žino". Iš jų bolševikai žinojo Amerikos slaptus įsakymus.

Panašiai bolševikai buvo informuoti apie Amerikos ir Prancūzijos nusistatymą Indokinijos kare. Jie žinojo prancūzų karinių jėgų silpnumą ir Amerikos nusistatymą Indokinijos karan nusiųsti. Per 3 dienas po slapto amerikiečių-prancūzų pasitarimo visos pasitarimų paslaptys buvo žinomos komunistams. Ir komunistai galėjo drąsiai mesti savo jėgas pirmyn. Tas paslaptis jie gaudavo iš Prancūzijos gynimo tarybos, kur posėdžiauja tik karinis štabas ir kai kurie ministrai. Prancūzijos saugumo agentai išardė radiatorius sienas, lubas, ieškodami, ar nėra mikrofonų posėdžių kambaryje. Pagaliau tardomi prisipažino du "generaliniai sekretoriai", kad jie žinias perduodavo Prancūzijos komunistams.

Taip šnipai bolševikams padėjo laimėti karą Korėjoje ir Indokinijoje. Nebe reikalo dar Stalinas, vaišindamasis su Churehilliu, pakėlė taurę už šnipus, kurie padeda Sovietų armijai laimėti pergales. (Darb.)

GEGUŽĖS PIRMOSIOS MANIFESTAS

Vidurio ir Rytų Europos Socialistų Unija yra gegužės pirmosios proga paskelbusi manifestą, kuriame be kita ko, sakoma: "Vidurio ir Rytų Europos socialistų Unija, atstovaujanti Bulgarijos, Čekoslovakijos, Estijos, Vengrijos, Latvijos, Lietuvos, Lenkijos, Rumunijos, Ukrainos ir Jugoslavijos socialistų partijoms, 1955 m. Gegužės Pirmosios proga siūnia karščiausius sveikinimus ir tvirto solidarumo užtikrinimą komunistų pavergtų Vidurio ir Rytų Europos kraštų darbo žmonėms. Š.m. Gegužės Pirmoji minima tuo laiku, kai po trumpo periodo, atnešusio mažų nenoromis padarytų nuolaidų kraštuose už geležinės uždangos, — dabar ten vėl prasideda smarkesnė ekonominė eksploatacija vargas ir spauda.

1953 m. birželio mėnesio darbininkų sukilimų prisiminimai liks gyvi. Taip pat bus neužmiršti patyrimai, kad nuolaidos, nors ir trumpalaikės, buvo darbo žmonių kovos prieš skurdą ir eksploataciją vaisius. Todėl darbo žmonės žengia į dabartinį periodą su nauju įsisažymėjimu dėl savo jėgų ir su pasiryžimu tęsti toliau kovą

GRĮZO "NAMO" IR VĖL PABĖGO Į VAKARUS

Dar ir dabar pasitaiko vienas kitas pabėgėlis, kuris, negalėdamas vadovautis kritiškais duomenimis, patiki bolševikine propaganda ir grįžta į "placiąją tėvynę". Tiesa, paskiau visiems tokiems "pirmūnams" atsiveria akys, bet ne visiems pavyksta iš jos vėl ištrukti. Tačiau keletui ukrainiečių yra vis dėlto pavykę iš bolševikų vergijos vėl pasprukti į laisvuosius Vakarus. Jų suteiktomis žiniomis, grįžtantieji iš Pietų Amerikos ar Europos dažnai buvo nukreipiami į pereinamąją stovyklą Mukačiovo mieste, Užkarpačio srityje. Ji buvo prieš karą Čekoslovakijoje, per karą — Vengrijoje, o po karo perleista rusams ir įjungta į Ukrainos sąjunginę teritoriją.

Mukačiovo stovykla oficialiai vadinama "filtracijos punktu", kuris yra MGB žinioje ir priklauso tiesiai Maskvai. Pabėgęs ukrainietis joje sutiko žmonių iš Venecuolos, Brazilijos, Australijos, Italijos, Olandijos, Prancūzijos, Rumunijos, Vengrijos ir kt. Paskesniais laikais stovykloje žmonių

Trečiasis Lietuvių Evangelikų Liuteronų Bažnytinis Sinodas tremtyje

Šių metų balandžio 23-24 dienomis Annaberge, prie Bad Godesbergo, Vakarų Vokietijoje, buvo trečią kartą susirinkęs tremtyje Lietuvių Evangelikų Liuteronų Bažnytinis Sinodas. Sinode buvo aptarta visa eilė svarbių reikalų, apsparstytos bažnytinės problemos ir tartasi, kaip išlaikyti savuosius bendruomenės narius gerais krikščionimis ir sąmoningais lietuviais. Į Sinodą buvo susirinkę apie 40 evangelikų religinių bendruomenių atstovų, jų dvasininkai ir didesnis skaičius svečių, tarp jų — ir Pasaulio Liuteronų Federacijos (LWF) atstovas.

Bendraisiais klausimais buvo priimta vienu balsu tokia rezoliucija: "Lietuvių Evangelikų Liuteronų Sinodas tremtyje, susirinkęs 1955 m. balandžio 23-24 dienomis Vokietijoje, Annaberge, prie Bad Godesbergo, su gilia tėvynės meile mini svetimą ir žiaurią okupaciją kenčiančią Lietuvą. Sinodas meldžia Visagalį Dievą grąžinti mūsų tėvų žemei laisvą ir nepriklausomą gyvenimą, o mūsų broliams ir sesėms Lietuvoje suteikti ištvėmės ir išsilaisvinimo vilties. Vyriausiajam Lietuvos Išlaisvinimo Komitetui, Diplomatinei Tarybai, Amerikos Lietuvių Tarybai, Pasaulio Lietuvių Bendruomenei ir kitiems veiksniams, kurie dirba mūsų tautos labui, mes prašome Dievo palaimos. Sinodas kreipiasi į visus laisvajame pasaulyje gyvenančius lietuvių evangelikus liuteronus ir kviečia juos išlaikyti savo iš tėvų paveldėtą tikėjimą, kalbą ir papročius. O visus lietuvių evangelikų liuteronų kunigus, parapijų tarybas ir parapijiečius kviečia laikytis vienybės ir broliškos meilės. Tai mums, Dieve, padėk!"

Be jos, buvo priimta kita rezoliucija, kuria buvo pasisakyta vidaus santvarkos klausimais, dėl evangelikų dvasininkų paruošimo ir kt. Dėl auklėjimo pasisakyta, kad jis būtų vykdomas krikščioniška ir tautiška dvasia.

dėl savo teisių ir geresnės ateities... Negali būti ramybės Vid. ir Rytų Europoje tol, kol Sovietai valdo tuos kraštus, lygiai negali būti tikros taikos laisvoje Europos dalyje ir visame laisvajame pasaulyje.

Socialdemokratai mūsų kraštuose kalinami ir kančiamai tik dėl to, kad jie dirbo klasės naudai ir niekad nenustojo tikėję demokratinio socializmo principais. Prieš šiuos komunistinių vyriausybų nusikaltimus laisvųjų kraštų socialistų partijos ir Socialistų Internacionalas kelia griežtą protestą.

Gegužės Pirmoji yra šauksmas į visus laisvės ir žmoniškumo šalininkus visame pasaulyje. Ji primena visiems apie socialistų ir demokratų už geležinės uždangos likimą ir apė jų pasiaukojimą siekiant bendro tikslą. Tegū Gegužės Pirmoji atneša naujas viltis tiems, kurie kenčia vergų stovyklose ir kalėjimuose už savo ištikimybę socialistų sąjūdžiui ir jo idealams! Lai gyvuoja tarptautinis socialistų solidarumas!

Padėkime tautoms už geležinės uždangos jų kovoje dėl laisvės!

skaičius svyrudavo tarp 10 ir 30. Patalpos nelabai didelės, pati stovykla aptverta mūrine tvora, prie vartų stovi sargyba — du žmonės su automatais. Naktį sargyba būdavo sustiprinama. Jei grįždavo į "placiąją tėvynę" senas emigrantas, tai per tą punktą paprastai jam nereikdavo eiti, bet naujieji beveik visi būdavo pro jį pravaromi. Kai kurie iš "filtruojamųjų" joje išlaikomi net po kelis mėnesius. Gražinamieji į tėvynę gauna laikinus pažymėjimus, pagal kuriuos turi įsiregistruoti vietiniuose MGB organuose. Tie "repatriantų" apklausinėja, pagiria, kad "metė fašistus" ir sako — ateity galėsias "laisvai gyventi visų darbo žmonių tėvynėje". Iš tikro kažin ar yra nors vienas iš grįžusiųjų, kuris būtų tuo savo žygiu patenkintas, nors oficialiai visai ką kitą šnekėtų. Pasitaiko, kad iš parvykstančiųjų ne vienas išsiunčiamas tiesiog į Sibirą. "Filtracijos punkto" praktika rodo, kad daugiau grįžta nevedusieji.

JALTOS PASITARIMŲ PROTOKOLUOSE KAI KUR MINIMA IR LIETUVA

Vokietijoje leidžiama LATVIJA Nr. 13/1955 m. rašo, kad apniktiems savų bėdų tada Vakarų valstybių vyrams ypatingai nerūpėjo užsistoti Pabaltijo valstybių nepriklausomybę. Tuometinis JAV užsienio reikalų ministerijos Europos skyriaus viršininko pavaduotojas Hickersons, esą, 1945 m. sausio mėnesį paruošęs memorandumą, kuriuo net siūlęs pripažinti Pabaltijo valstybių įjungimą į Sov. Sąjungą, jei tai padėtų Sovietus nustatyti prieš japonus. Iš Jaltos protokolų esą matyti, kad Molotovas vasario 7 d. buvo pasiūlęs ne tik Ukrainą ir Gudiją, bet ir Lietuvą įsileisti į Jungtines Tautas ir jai pripažinti teisę turėti atskirą atstovą. Tačiau plenumo posėdyje vasario 8 d. tebuvo kalbama tik apie Gudijos ir Ukrainos atstovavimą Jungtinėse Tautose, o apie Lietuvą niekas nėra daugiau užsiminęs. Protokole nėra nurodyti nė motyvai, kuriais JAV ir D. Britanija "nuėmė" Lietuvos kandidatūrą į Jungt. Tautas. LATVIJA ta proga pastebi, kad tokio Molotovo siūlymo — įsileisti Lietuvą pagal bolševikinius reikalavimus į Jungtines Tautas — priėmimas būtų reiškęs netiesioginį Pabaltijo valstybių aneksijos pripažinimą.

Kas sielojasi dėl Nepriklausomos Lietuvos valstybės ir lietuvių, patiriamas prenumeruoti savaitraštį

NEPRIKLAUSOMA LIETUVA

kuri yra nepartinė, nesrovinė, bendruomeninė, nesališkai informuoja apie lietuviškuosius veiksmus ir visus pasaulinius įvykius.

Prenumerata Australijoje 6 dol. Adresas: 7722 George St., Ville Lasalle, Montreal 32, Canada. Australijoje galima užsisakyti per "Australijos Lietuvį".

SUTAUPYSITE PIRKdami TIK GERĄ PREKĖ

Pirkite batus bet kurioje firmos

EZYWALKIN Ltd.

KRAUTUVĖJE

90, Rundle Street	Port Pirie	Hindmarsh
Unley Road	Port Lincoln	Hindley Street
Mount Gambier	Port Adelaide	Gouger Str.

Kiekvienos poros batų patvarumas garantuotas

MOTERIMS

Redaguoja O. A. Pridotkaitė

Petronėlė Orientaitė

Motina

Nieko nėra skaidresnio šiam purvų pasauly —
Nei laukų lelijos, nei rasa žieduos...
Tartum Dievo žaismo dangiškoji saulė
Sopuliu ir meile — amžiais mus vaduos...

Siūlykit žemčiūgą, pilkit saujas aukso —
Niekuo nenupirkit motinos širdies!
Tai tarytum perlas krikštolo vaiskiausio,
Ir sunkiausioj gėloj — jam tiktai meldies...

Daugel mylimųjų tave suvedžiojo —
Kur tavo bičiuliai vargo valandoj?
Ir tik ji viena, tik ji ištikimoji —
Amžinai nevystas versmėje želmuo!

Paskutiniu kėsniu su tavim dalinsis,
Paskutinio rūbo ji tau negailės,
Už tave guldys ir galvą savo žilsvą,
O trapi ir skaisti — pumpuras gėlės...

Kur tiktai tu eisi, kur tu nukeliausi,
Niekur jau nerasi rankos taip mielos,
Motina — brangesnė už brangiausią auksą,
Tik negrįš iš kapo tau ji niekados...

MOTERŲ TEISĖS KLAUSIMAS JUNGTINĖSE TAUTOSE

Jungtinės Tautos sudarė Moterų Statuso Komisiją moterų padėti tirtį įvairiuose pasaulio kraštuose. Šioje komisijoje dalyvauja valstybių ir pasaulio moterų organizacijų atstovės, būtent, pasaulinių katalikių moterų organizacijų, unijų, Tarptautinės Moterų Sąjungos, Tarp. Moterų Tarybos, įvairių profesinių moterų sąjungų ir t.t.

Ši komisija, ištyrus įvairių kraštų moterų padėtį, priėmė eilę rezoliucijų, liečiančių moterų politines teises, ištekiusių moterų pilietybę, moterų darbo ir švietimo galimybes. Rezoliucijos buvo pateiktos Jungt. Tautų Ekonom. ir Socialinei Tarybai, kuri jas 1954 metais priėmė ir parengė ištekiusių moterų pilietybės klausimo konvencijos projektą, o taip pat visą eilę rekomendacijų — paraginimų valstybėms narėms ir nenarėms.

POLITINĖS IR PILIETINĖS TEISĖS

Moterų politinių teisių konvencijos projektas buvo priimtas Jungt. Tautų visumos posėdyje 1952 m. gruodžio mėn. 20 d. Kadangi dar ne visos valstybės ratifikavo konvenciją, tad Ek. ir Soc. Taryba priėmė rezoliuciją, raginančią valstybes greičiau pasirašyti tą konvenciją. 1954 m. konvenciją ratifikavo Siamas. Tai 17-ta valstybė, kuri ją patvirtino. Bet tai nereiškia, kad moterys tesinaudoja tik šiose valstybėse lygiomis ir politinėmis teisėmis. Tarp nepasirašiusių yra valstybių, kuriose moterys jau seniai dalyvauja rinkimuose į parlamentus. Šios valstybės aiškinasi, kad iš jų konstitucijų matyti, jog visų piliečiai be lyties skirtumo turi lygias teises. Šiandien moterys turi politines teises 59 valstybėse, 8 valstybėse nepilnas teises ir tik 14 valstybių dar jų visai neturi.

Konvencijoj apie ištekiusių moterų pilietybę kalbama apie reikalą duoti laisvę pasirinkti pilietybę moteriai, ištekiusiai už svetimšalio.

DARBO, TURTO IR ŠVIETIMO KLAUSIMAI

Tose valstybėse, kuriose dar nėra taikomas principas — už lygų darbą lygus atlyginimas — raginama jį kuo greičiausiai įgyvendinti.

Moterų padėtis šeimoje ir teisių į turta klausimais priimta dėsniu, kad vyrai ir moterys turi turėti lygias teises ir atsakomybę. Šis klausimas labiausiai liečia Afrikos ir Azijos tautas, kuriose reikia nugalėti senus papročius, būtent, vaikų vedybas, nuotakų pirkimą ir t.t. Kai kurios šalys Azijoje, pav., Indija, jau įstatymo keliu uždraudė mažamečių vedybas.

Rekomendacija turto klausimu nusiako, kad ištekiusios moterys turi teisę valdyti savo turta, o taip pat lygias teises į turta, užgyventą bendrai su vyru. Be to, ištekiusiam moteriai negali būti atimta teisė į savarankišką darbą ir teisė disponuoti savo pajamomis.

Yra šalių Azijoje ir Afrikoje, kur mokslo galimybes mergaitėms yra mažesnės negu berniukams, tad tų žemųjų valstybės raginamos stengtis, kad mergaitėms būtų prieinamas įvairus profesinis pasirengimas.

KĄ VEIKIA LIETUVĖS PASAULYJE

* D. Juknevičiūtė vaidina Čikagos universiteto statomoje Ibseno "Laukinėje antyje".

* Mt. St. Joseph kolegijoj įsteigtas studentų s-gos skyrius, kuriam pirmininkauja G. Macelytė, sekretoriauja D. Koklytė.

* Jina Varekojytė studijuoja muziką Michigan State U. Lansinge, dainavo WWY televizijos programoje Detroito, o taip pat ir studentų vakare š. m. vasario 19 d.

* E. Šikšniūtė dalyvavo Chicagoje įvykusiose lengvosios atletikos varžybose, kuriose buvo renkamos Amerikos atstovės Pan-American žaidimams Meksikoje.

* L. Petrauskaitė eina sekretorės pareigas ASD skyriuje Detroito ir sėkmingai vadovauja jaunesniųjų skaučių draugovei.

ŠEIMININKĖMS

ZRAZAI

Skanus ir nebrangus valgis pietums yra zrazai. Tai yra plonos jautienos sukti rutuliukai, pakepti ir patušinti. Jie daromi taip.

Paimkit minkštos jautienos du svaru ar daugiau, žiūrint, kiek žmonių. Paprašykit mėsininką supiaustyti didelėm riekėm piršto storumo ir labai plonai išmušti. Jeigu riekės didelės, perpaukit pusiau. Kiekvienas mėsos gabalas (išmuštas) gali būti apie 6 colių ilgio ir 4 pločio. Mažesnius gabalus labai sunku sukti.

Kiekvieną mėsos gabalą pabarstykit pipirais ir druska, padenkite plonom svogūnų riekelėm, ant jų uždėkit gabaliuką morkos ir stulpelį duonos. Dabar mėsos gabalą paimkit nuo krašto ir suvyniokit. Kad laikytųsi, apri-

KELIOS PASTABOS DEL "ZIVILĖS" RECENZIJOS

Š. m. balandžio mėn. 18 d. "Australijos Lietuvis" Nr. 8 tilpo J. Smilgio skaitytojų klaidinantis straipsnis "A. Škėmos "Zivilė" Adelaidėje".

Šame straipsnyje J. Smilgys "Zivilės" premjeros proga Adelaidėje, meta savotiškus kaltinimus progresui, moderniajai literatūrai, menui, "Keturių Vėjų" sąjūdžiui Lietuvoje, rašytojui — dramaturgui A. Škėmai ir Liet. Teatru Mylėtojų Grupės rež. Pauliui Rūtei niui.

Nežinia, kuriais sumetimais J. Smilgys bando laikraščio skiltyse išlieti savyje susikaupusį pyktį visam kam-

"Zivilės" autorius Ant. Škėma.

tūra" (trumpas lietuvių literatūros istorijos kursas gimnazijai) apie "Keturių Vėjų" futurizmą rašo:

"Jis sukėlė naują didelį sąjūdį mūsų literatūroje, savo drąsiu revoliucingumu iššaukė gyvas diskusijas, savo literatūriniais bandymais įnešė naujų elementų į poeziją, praplėtė žodyną ir tematiką".

Gi lietuvių literatūros istorijos "autoritetas" J. Smilgys štai ką rašo:

"Tačiau kaip paprastai būna su vėjais — pakilo, papūtė ir vėl tylu. Vėjas ne audra, nuostolių nepadarė, ir literatūros ežere prineštos šiukšlės neilgai išsilakė paviršiuje, ir iš palengvo sugrimsta dugnan. Kaip Čičinsko dvaras".

Tame pat straipsnyje, po "kuklios" įžangos J. S. su negirdėtu literatūros kritiko etikoje neskoniu puola "Zivilės" autorių, rašytoją — dramaturgą Antaną Škėmą.

A. Škėma skaitydamas šiuos "žavius", J. S. jam prisegtus epitetus, gali didžiuliu, kad jis tikrai ne smilgiškų pasakų, apsakų ir dramų kūrėjas.

Antanas Škėma naujoje lietuvių literatūroje jau dabar yra išsikovojęs vietą.

"Literatūros Lankų" recenzentas Andrius Sietynas, žurnalo trečiame numeryje rašo:

"Antanas Škėma nežiūrint savo "vyresnio amžiaus" yra pats būdingiausias pirmųjų lietuviškosios beletristikos linijų atstovas. Jo beletristikos idėjinę bazę sudaro paskutinių dešimtmečių kolizijose išaugęs ir susiformavęs žmogus — konvulsyvinio pasaulėžiūrinis, socialinis, politinis bei ekonominių problemų sprendimo padarinys. "Skėmos žmogus yra beveik visiškai praradęs individo sąmonę, tradiciją ir yra kažin kokios šurprios prieglaudos auklėtinis, kurio dvasiniai tėvai yra kažkas. O tas kažkas kaip tik ir yra paskutinių sukretimų epochos atmosfera."

"Skėma priklauso prie tų, kurie Guillaume Apollinaire žodžiais tariant kovoja "aux frontieres de l'infini et de l'avenir".

Nagrinėdamas patį "Zivilės" veikalą, kaip toki, J. Smilgys pralenkia visus iki šiol tremties lietuvių periodikoje pasisakiusius recenzentus.

"Aidų" recenzento nuomonė (1951 m. Aidai Nr. 2), kad "veikalas yra labai sceniškas ir naujas lietuvių dramaturgijoje, besikeičiantys personažų variantai ir pasakoriaus momento įvedimas yra labai dėkinga medžiaga režisieriui ir aktoriams", "teatrologo" Smilgio nepagauna.

Pasakodamas skaitytojui veikalo turinį, J. Smilgys taip "sumaniai" jį supina, kad jo versijoje Zivilė nebe didvyriškoji lietuvių, bet "meilės ir laisvės" trokštanti paleistuvė. Gi pasigavęs komunisto Ašauto (3 pav.) monologo žodžius, net nepaminėjęs, kad tai lietuvių išdaviko, komunisto credo, J. Smilgys pacitavęs juos skaitytojui, šaukia: "Koks lietuvis patrijotas išdrįstų pasirašyti po tais žodžiais? Ar jie pasitarnauja lietuviškumo išlaikymui tremtyje?"

Čia J. Smilgys sąmoningai nori įžiūrėti Škėmoje ne vien jo ideologijai priešingą asmenį, bet ir blogą lietuvių.

Sentencijoje "Išganymo nėra. Išganymas mummyse" J. S. įžiūri "homologinę", piktinančią ne vien teologą, bet ir tikintįjį Dievybę.

Tačiau įsigilinus į 3 pav. dialogą: Karijotas: "Baigiasi butelis ir nėra man išganymo..."

Gluosnis: "Gal numiręs būsi išganytas".

neatrodo, kad iš viso šiame veikale A. Škėma kalbėtų apie sielos išganyimą.

J. Smilgys A. Škėmos eksperimentiniame veikale "Zivilė" sąmoningai nieko gero neranda ir surasti nebando. Atrodo, kad skaitytojas geriau susipažintų su "Zivilė" perskaitęs 1948 m. Aidų Nr. Nr. 11, 12, 13, kuriuose šis veikalas buvo išspausdintas.

Nesitiki, kad J. S. šiuo straipsniu pasitarnauja skaitytojui. Atrodo, šį straipsnį jis pasirašė sau.

Džiugu, kad Lietuvių Teatro Mylėtojų Grupė statydamą lietuviškų veikalus, kovoja už lietuvišką žodį ir jo gyvastingumą tremtyje.

Didelis ačiū, Grupės vaidintojams ir rež. p. P. Rūteniu, susprogdinusiems A. Škėmos "atomine bomba" ne Woomerioj, bet Adelaidėje, Pietų Australijos sostinėje, tremties lietuvių kultūriniam centre.

Jurgis Pajuodis

kas naujo, moderniško eksperimentinio.

Nors straipsnio pradžioje J. S. ir neigia tėsos, kad mes gyvename eksperimentų amžiuje, tačiau į jo straipsnį įsiskaičius susidarė įspūdis, kad atominių bombų sprogdinimai negyvenamose salose, naujai surastais serumais pelių ir jūros kiaulyčių skiepijimai, tikrai J. S. atleis, jei pridėsime, Dr. Salk bezdžionių inkstų serumą prieš polio yra beprasmiškas ir nereikalingi išmįslai.

Dar toliau J. S. žengia, rodydamas didžiulį nepasitenkinimą eksperimentais meno, literatūros, muzikos ir filosofijos srityse.

Jo supratimu, "nematytas, negirdėtas instrumentais" kuriantieji kompozitoriai (turbūt Gershwin, Berlin, Copland, Barber ir kt.); "atskirų dėmių ir zigzaginių kreivių" dailininkai (Chagal, Picasso, Matisse, Dali); "literatūrinės akrobatikos" šedevrų kūrėjai (Eliot, Kafka, Giraudoux, Vitrac, Camus, Laporte, Ducreux) yra tik dvasios "šarlatanai", drumsčiai meno, literatūros, poezijos ir muzikos jūrų vandenys. Šių eksperimentininkų, užteršusių lietuviškos poezijos skrynį "cinko gabalais", "sulaužytas motoro varikliais", "senais futbolais", J. S. randa nepriklausomoje Lietuvoje "Keturių Vėjų" futuristiniame sąjūdyje. Pranas Naujokaitis knygoje "Lietuvių litera-

kit siulu arba susmeikit pagaliukais. Pakepkite tuos mėsos rutulius karštuoje taukuose, kol gražiai aprus, tada įpilkite puodelį karšto vandens arba buljono, puodą uždenkite ir šutinkite ant lengvos ugnies. Baigiant susti, įdėkite du šaukštuko miltų, sumaišytų su keliais šaukštais grietinės.

Prie zrazų tinka bulvių košė ir visokios rūšies salotos.

OBUOLIŲ PYRAGAIČIAI

- 1/2 puodelio riebalų
- 1 puodelis rudo cukraus
- 2 kiaušiniai
- 1/2 puodelio greitai suverdančių avižinių dribsnių (oatmeal)
- 1 puodelis razinų
- 1-1/2 puodelio sukapotų obuolių
- 1 šaukštukas tarkuotos citrinės žievelės
- 2 puodeliai miltų
- 1/2 šaukštuko kepimo miltelių
- 1/2 šaukštuko sodos
- žiupsnelis cinamono
- 1 puodelis valakiškų riešutų

Ištrink riebalus su cukrum, pridėk kiaušinius ir gerai išmaišyk. Įmaišyk avižinius dribsnius, razinkas, supiaustytus obuolius ir citrinės žievę. Persijok miltus, sumaišyk su kepimo milteliais ir soda, dar kartą persijok ir užpilk ant virsaus. Gerai išmaišyk. Jeigu nori, pridėk valakiškus riešutus. Tada su šaukšteliu imk košę ir mesk ją ant riebalais išteptos blėtos. Kepk 10 minučių vidutinio karščio krosnyje (375 laips. F.), kol pyragaičiai pasidarys šviesiai rudi. Turėsi apie 5 tuzinus. Jie greitai iškepa, yra skanūs ir gali ilgai laikytis.

Dr. A. Musteikis

Jonas Jablonskis

MODERNIOSIOS LIETUVIŲ KALBOS TĒVAS

Vasario 23 d. sukako lygiai dvidešimt penkeri metai, kai netekome Jono Jablonskio, moderniosios lietuvių literatūrinės kalbos ugdytojo ir didžiojo Lietuvos patrioto. Mūsų kultūros istorijoje Jablonskis yra gretinamas su kitais dviem garsiais kalbininkais — Kazimieru Jaunium ir Kazimieru Būga. Jaunius buvo genialus savamokslis kalbininkas, Būga — įžymiausias mūsų kalbininkas mokslininkas, o Jablonskis — didžiausias mūsų kalbininkas praktikas.

Gimęs 1900 m. Kubilių kaime netoli Kudirkos Naumiesčio, ankstyvąją jaunystę Jablonskis praleido Rygiškių kaime, Griškabūdžio parapijoje, kur tėvas buvo nusipirkęs ūkį. Nuo šio kaimo vardo yra kilęs ir Jablonskio slapyvardis — Rygiškių Jonas, kurį gerai žinojo nepriklausomybės laikų moksleiviai, mokydamiesi lietuvių kalbos iš jo vadovėlių. Vidurinį mokslą Jablonskis baigė Marijampolės gimnazijoje, o universitete studijavo senovės kalbas, visur parodydamas savo mokslinius sugebėjimus. Nors mokėsi svetimame Maskvos universitete, Jablonskis buvo tautiškai susipratęs ir bendravo su lietuvių jaunuomene, o tautinio atgimimo "Aušrai" pasirodžius, ėmė į ją rašinėti.

Baigęs mokslo, Jablonskis susidūrė su visomis kliūtėmis, kurias rusų okupantai įvedė užgrobtuose kraštuose. Norėdama išrauti iš lietuvių tautiškumą ir katalikybę, rusų valdžia nesutiko leisti išsimokslinusiui lietuviui ir katalikui dirbti savo profesijos darbą gimtoje šalyje. Todėl Jablonskis negavo mokytojo vietos Lietuvoje. Tik vėliau jam pavyko ją gauti Mintaujos gimnazijoje, Latvijoje. Čia jo namai virto lietuvių židiniu, kur visi inteligentai susiburdavo. Atostogų metu jis atvažiuodavo į Lietuvą, tyrinėdamas lietuvių kalbą, ir ragino savo mokinius ją domėtis. Bet rusų žandarai jį persekiojo, ir Jablonskis buvo nugrūstas toliau nuo Lietuvos — į Taliną. Ten jis redagavo Juškos žodyną ir vėl su būrė draugų lietuvių veikėjus. Kurį laiką jam pavyko apsigyventi gimtajame krašte — Grauzikuose. Ten jis parašė vertingą "Lietuvių kalbos gramatiką". Kaip tik tuo laiku garsusis lietuvių ėdikas — žandarų viršininkas Vonsiackis pradėjo valymus. Kratos metu pas Jablonskį buvo rasta lietuviškų rankraščių, knygų, draugijos šelpti nukentėjusiems nuo rusų įstatai, ir jis buvo išstremtas į Rusijos gilumą.

Prieš rusų-japonų karą grįžęs į Lietuvą, Jablonskis organizavo slaptas mokyklas, kuriose pats dėstė gimtąją

kalbą. Kai 1904 m. japonai išpėrė kailį rusiškai meškai rytuose, subraškėjo rusų "patvaldystė" pavergtuose kraštuose, ir Lietuva atgavo spaudą. Reikėjo toliau kovoti prieš rusus — reikalaujant teisių lietuviams mokiniams ir mokytojams, įvedant lietuvių kalbą į mokyklas, kuriant švietimo ir kultūros draugijas ir kt. Čia pirmųjų kovotojų eilėse mes randame nepailstamą Jablonskį. Jis rašo į laikraščius, paruošia kalbos vadovėlius ir skaitinius, daro žygių administracijoj lietuvių teisėms atgauti, verčia net aritmetikos vadovėlių ir kt. Matydamas, kad tuo metu Lietuvai reikėjo daugiau švietėjų bei mokytojų, Jablonskis neužsidarė aprėžtuose kalbos mokslininko rėmuose, o liko daugiau pritaikomuoj kalbininku, kurs visus klausimus stengėsi risti su aktualia tikrove.

Kaip mokytojas kalbininkas Jablonskis išauklėjo eilę būsimų lietuvių, o pačią lietuvių kalbą jis padarė taisyklingą, aiškia, sklandžią ir išvalė ją nuo barbarizmų, daugiausia įsiveisusių iš rusų kalbos. Skirdamas šiuokšles nuo grūdų, vietoj sandarbininko, pirmsėdžio, rankvedžio, neprigulmės ir kt. jis įvedė bendradarbi, pirminką, vadovėlių ir nepriklausomybę. Tvarkydamas lietuvių kalbą, Jablonskis rėmėsi gyvąja žmonių kalba, kaip įprasta modernioje kalbotyroje. Nėniekinio jis ir rašytojų kalbos.

Minėdami Jablonskio mirties sukaktį, mes pastebime, kad jo laiku rusų sudarytos kliūtys tebetrukdė lietuvių augimą ir dabar, nors jos yra pridengtos dialektinio materializmo kauke. Ir dabar bolševikų rusų letena yra daug žiauresnė. Anksčiau rusai, naikindami katalikybę, provoslavino lietuvius, dabar gi bolševikiniai rusai žiauriausia prievarta sovietina lietuvius. Anksčiau lietuvis katalikas negalėjo dirbti profesinio darbo savoje tėvynėje ir dabar negali, o yra deportuojamas į Sibirą ar prievarta padaromas "savanoriu" svetimų dirvonų plėšti tolimajame Kazachstane. Į jo vietą prigužėjo vadinamų specialistų iš "placiosios tėvynės", į visas pelningesnes vietas Lietuvoje. Anksčiau mokyklose buvo leista tik viena rusų kalba, dabar gi vartojama ir vietinė lietuvių kalba, tik ji vadinama "bendrataute" kalba, t.y. pritaikinta prie rusų kalbos. Okupantai žino savo nusikaltimus ir, minėdami Jablonskio sukaktį, sąmoningai nutyli, jog tas pats Jablonskis, jei dar tebebutų gyvas, kovotų su rytų krašto barbarais ir dabar, kaip jis didvyriškai kovojo praėityje. (T. Žib.)

STEIGIAMOJO SEIMO 35 METŲ...

(Tąsa iš 1 psl.)

nio pripažinimo Sovietų agresijos veiksmais sudarytai politinei padėčiai Lietuvoje,

b) nedarytų sandėrių su Sovietų Sąjunga kuriais būti legalizuotas ar pratęsiamas Lietuvos ir kitų Centro ir Rytų Europos valstybių pavergimas,

c) ryžtingai panaudotų Jungtinių Tautų Chartos nuostatus atstatymui Lietuvos suverenumo ir sudarymui lietuvių tautai sąlygų išsirikti valdžią, kokios ji nori,

d) paremtų Pavergtųjų Jungtinių Tautų Pilnates daromus žygius Jungtinėse Tautose ir vyriausybėse prieš komunistinių režimų vartojamą prievartinį darbą ir vergų stovyklas, religijos persekiojimą, masines žmonių deportacijas, žmogaus nuteisinimą ir išnaudojimą, fizinį, kultūrinį ir moralinį genocidą.

Buvusieji Lietuvos Steigiamojo

Seimo nariai:

Lietuovs Krikščionių Demokratų Partijos, Lietuvos Darbo Federacijos ir Lietuvos Ūkininkų Sąjungos atstovai:

Galdikienė Magdalena, Dr. Draugelis Eliziejus, Jočys Petras, Msgr. Krupavičius Mykolas, Milčius Antanas, Šaulys Kazys, Šmulkštys Vincas, Valaitis Jonas.

Lietuvos Socialdemokratų Partijos Steigiamojo Seimo atstovai:

Bielinis Kipras, Digrys Stasys, prof. Kaminskas Juozas, Pakalka Jonas, Požėla Vladas, inž. Strutavičius Vladas.

Valstiečių Liaudininkų Sąjungos: Bildušas Jonas, Kupčiūnas Kazys, Makauskis Jonas, Pronckus Juozas, Škėrpa Kazys, Žukas Kostas.

JAV ir Vakarų Vokietija, 1955 m. gegužės 15 d.

VLIKas TARSIS SU p. LOZORAIČIU

Š. m. balandžio 22 d. raštu VLIKo pirmininkas pasiūlė susitikti su min. St. Lozoraičiui Keturių Didžiųjų konferencijos akivaizdoje pasitarti ryšium su tuo kylančiais Lietuvos reikalais. Be to, VLIKo pirmininkas pasiūlė į tą pasitarimą pakviesti taip pat ALT ir LLK atstovus.

IMIGRANTAI PRANAŠESNI UŽ AUSTRALUS

Pietų Australijos žemės ūkio min. Mr. Christian pareiškė, kad naujieji australai savo kūrybiniu veržlumu toli pralenkia senuosius, pas kuriuos tas veržlumas ramiai ilsisi. Tuo tarpu kai senieji australai laukia, kol Namų Statybos Treistas jiems pastatys namus arba vyriausybė suteiks pagalbą, tai naujieji australai patys pasistatė tūkstančius gražių ir patogių namų. Taip ir visose gyvenimo srityse.

* Japonijoje areštuotas žymus komunistas, kuris pasislėpė 1950 metais ir kurį areštuoti reikalavo okupacinės kariuomenės vadovybė.

LAISVĖS DAINIUS

1805 metų gegužės 5 dieną Weimare, Vokietijoje, džiava mirė Friedrich von Schiller. Jo tėvas buvo felčėris, karininkas, sodininkas Stuttgarte, kuriam ne visados taip sekėsi, kaip jis norėjo. Jo motina buvo švelnios sielos moteris.

Kai Friedrichas dar buvo mažas, galvojo būsiąs kunigas ir sakydavo pamokslus. Kai paaugo, pateko į karo mokyklą — akademiją. Suaugęs, buvo karininkas — gydytojas. Subrendo jisai teatro užkulisuose kaip varganas plunksnagraužis — dramaturgas. Duoną pelnėsi kaip Jenos universiteto istorijos profesorius. Savo pašaukimą atrado kaip filosofas ir rašytojas — idealo ir idealiosios laisvės skelbėjas.

Kai Fr. v. Schiller mirė, tiktai mažas draugų būrelis jo karstą lydėjo; bet kapinėse mėnulis prasiveržė pro debesį ir nušvietė naktį sidabru. Simboliška: Schilleris liko ateinančioms kartoms šviesa, o jo kūryba — kilnis žmogiškumo idealas, tikroji, vertingoji sudvasinta laisvė. Jis norėjo vesti žmonių sielas į išganymą, išmoko gydyti žmogaus kūną, pajuto žmogaus dvilypumą teatre, pažino žmonių praėjį ir jų dvasią bemokydamas ir pasirinko meną sau katedra, kad skelbtų žmonijos laisvę einant idealiojo žmogaus keliu savon paskirtin, dėstydamas aukščiausias protui pasiekiamas sąvokas, galiojančias ir už šio gyvenimo komedijos ribų.

Tokia yra Schillerio, gimusio 1759 metais Marbache prie Neckaro, trumpė biografija.

Vadinasi, praėjo 150 metų nuo šio didelio rašytojo mirties, kuris ne vien vokiečiams draug su J. W. von Goethe ir H. v. Kleist yra klasikas, bet visoms tautoms ir visiems žmonėms vertingas ir brangus. Jo dramose "Orleano Mergelė" ir "Vilių Telj" į lietuvių kalbą išvertė lietuvių tautos žadintojas Dr. V. Kudirka. Tai labai prasminga, tiktai gaila, kad vargu ar kas bus jau anksčiau ėmęs tuo darbu, nors neabejotina, jog įtakos Schillerio kūriniai mums bus turėję ir anksčiau.

Paskutinioji drama, kurios Schilleris nebaigė, yra "Demetrius". Sprendžiant iš to, kas parašyta ir suplanuota, fonas šiam veikalui yra didysis rusų tarpvaldžio laikotarpis prieš pamant Romanovų dinastijai Rusijos sostą. Šitame fone gal geriausiai ir planingiausiai išreikšta ne tiktai atskiro žmogaus, bet ir tautos, ir valstybės laisvė. Tai lyg ir sintezė visų dramų, nes tai karalystės tragedija, tautos valios ir jos apsiprendimo gimimas, tai charakteris netikrojo carevičiaus, kuris turėjo žūti norėdamas sau išlaikyti tai, ką žinojo esant ne jo. Juk daugumos valia išrinktas Lietuvos — Lenkijos karalius puikiai žino, jog uzurpatoriui Demetriui rūpi liaudies — tautos, o kartu ir savoji širdis. Nekeisk su drabužiu širdies!" sako jam. "Geriausia tau apsauga bus tavo tautos širdis." Tačiau Demetrijaus troškimas "iš vergų padaryti žmones" nuėina vėjais. Jį nužudo — Kremliuje valdo jau kitas Demetrius — brutali jėga be tikro gilaus idealo. Fragmento pirmame veiksmo sakoma, jog svetimais ginklais dar niekas soste

VIS RAGINA GRĮŽTI

Kiek anksčiau Sovietai visokiais būdais ragino "grįžti namo" gyvenančius Skandinavų kraštuose baltus ir "kitus savo piliečius", paskiau tokią akciją stengėsi pravesti D. Britanijoje, o šiuo metu daug kas net ir iš pabaltiečių, gyvenančių Vak. Vokietijoje, Prancūzijoje ir kituose Vak. Europos kraštuose, gauna laikraštį, leidžiamą rytinėje Vokietijos zonoje, "Za vozvraščeniye na rodinu", kuriuo ragina "susiprasti ir grįžti namo". Tam tikslui esąs sudarytas tuo paties vardo komitetas, kurio pirmininkas yra sovietų gen. Michailovas, o iš lietuvių į jį įeinant skelbiama N. Vosyliūtė-Dauguvietienė, po karo taip pat "grįžusią namo". Michailovas po Antrojo karo pasižymėjo Italijoje kaip Sovietų repatriacinės komisijos pirmininkas. Laiškai privačiai gyvenantiems adresatams, matyt, stropiai surinkus per patikimus bolševikų agentus arba vietinius komunistų pareigūnus jų adresus, dažniausiai siunčiami iš rytinio Berlyno, Leipzigo (turtum jo bolševikinės mugės proga), Drezdeno ir kitur.

nesėdėjo, nė vienai dar tautai, mokančiai ginti savąją laisvę, niekas dar prieš josios valią nėra jai valdovų primetęs. Deja, "Demetrijaus" fragmentų yra tiktai du nebaigti veiksmai. Likusių turime apmatus.

Todėl tenka prisiminti, jog Schillerio kūrybos kelias, veikiamas graikų, Rousseau ir Kanto filosofijos bei nusivylęs Prancūzų Revoliucija veda per žmogaus kovą su tironais "Plėšikuoze", priešinantį neteisębei "Klastoje ir Meilėje", į žmogaus taurėjimą "Marijoje Stuart" ir "Nuotakoje iš Mesinos" bei "Orleano Mergelėje" (dieviškoji paskirtis), į žmonių geroje "Don Carlose", prie tautos laisvės "Viliuje Telyje" ir dualizmo žmoguje, gėrio ir blogio, idealisto ir materialisto kovos siekiant valstybės laisvės "Wallenstein" trilogijoje.

Visuose jo kūrinuose žiaurios, nuėinančios pagaugais scenos įvairuoja su švelniomis, lyriškomis, širdį glostančiomis. Patosas keičiasi vietomis su realizmu ir sukuria tai, kas geriausiai išreiškia gilią mintį, tiesas, kas įkūnija idealą.

Schillerio lyrika yra gal daugiau filosofinė. Jo baladės apie Polikrato žiedą, Ibiko gandrus, Užstatą (die Burgschaft) yra persunktos gilaus žmogiškumo, o jo "Giesmė apie Varpą" kondensuotai nusako visą žmogaus gyvenimą, jį meistriškai sugretindama su varpo liejimu ir paskirtim. Tai bene puikiausias jo eilėraštis, kaip "Wallensteinas" ir "Vilius Telis" jo brandžiausios dramos.

Puikiai valdoma kalba yra priemonė reikšti mintims ir visur pilna gilių sentencijų, posakių, be kurių šiandien reikai kada apsieinama.

Prieš 150 metų mirė žmogus, kurio pagrindinė mintis buvo nenykstanti laisvė, gimdanti milžinus, kurio sukurtos literatūrinės vertybės yra už laiko ribų — amžinos, transcendentinės. Todėl čia ir skaitoma esant verta šiose eilutėse prisiminti Fr. v. Schillerį, kuris buvo įsitikinęs, jog dvasia sau susikurianti kūną, kuris savo "Nuotakoje iš Mesinos" sako: "Tikėkiti man! Kiekvienas trokšta išgyventi laisvai pats save pagal savąją įstatymą: svetimųjų valdžią pakencija žmogus tiktai su pagieža — pavydu."

A. G.

LEIDZIAMA ANGLŲ KALBA "VILNIUS LIETUVOS GYVENIME"

Vilniaus Kr. Liet. S-gos Toronto skyrius, nors ir būdamas vienas iš pačių jauniausių organizacijų, rįžtasi savo veiklos bandymui išleisti anglų kalba dr. A. Šapokos "Vilnius Lietuvos Gyvenime", pritaikytą svetimsaliui skaitytojui.

Dėl šios knygos reikalingumo svetima kalba jau anksčiau spaudoje buvo plačiai pasisakyta, taip pat apstu nusiskundimų dėl informacijos stokos anglų kalboje.

Vilniaus klausimas aktualus ir svarbus kiekvienam lietuviui, tuo labiau mums, vilniečiams, kurie vienokio ar kitokio sprendimo išdavoje būsime tiesioginiai paliesti.

Tikėdami, kad anksčiau ar vėliau, neplojant Rytų Lietuvos problemas, kiekviena medžiaga, nušviečiant ta klausimą svetima kalba, turės didelės reikšmės, todėl nutarėme imtis minėtos knygos išleidimo anglų kalboje.

Žinoma, vienam Vil Kr. S-gos Toronto skyriui ši našta būtų persunki, bet tikime visų organizacijų, kurioms tik rūpi kultūrinis darbas, nuširdžia parama. Neabejojame visuomenės pritarimu, kuri nekuomet nebuvo abejinga Vilniui ir vilniečiams.

O vilniečiai, begyveną laisvajame pasaulyje, paimkime didesniąją naštos dalį šiame darbe. Būkime avangarde ir pradėkime mokėti nušimčius skolas, kurią gavome neįsivaizduojamos paramos forma lenkų okupacijos metu. Dauguma iš mūsų, pradėdam "daraktoriško" tipo pradžios mokykla, tęsė mokslą gimnazijose, o daugelis ir aukštojo mokslo pasiekė dėka anapus gairių visuomenės dosnumo.

Ta pačia proga Vil. Kr. Liet. S-gos vardu norėtusi tarti dr. A. Šapokai nuširdžia padėką už įdėtą darbą išleidžiant "Vilnius Lietuvos Gyvenime", kurią verčiant į anglų kalbą autorius pažadėjo pritaikyti leidinio paskirčiai.

Taip pat dr. A. Šapoka turi rankraštvyje Vilniaus miesto istorija, kuri laukia leidimo, o jos pasirodymas būtų itin sveikintinas.

Suinteresuoti šiuo reikalu gali rašyti šiuo adresu: A. Petkauskas, 33 Grace St., Toronto, Ont., Canada.

Vilniaus Kr. Liet. S-gos Toronto Skyriaus Valdyba.

Mokslo - technikos naujienos

ŠVIESOS ENERGIJA PAVERČIA- MA ELEKTROS ENERGIJA.

Wright Air Development Center sudarė sėkmingą metodą šviesos energijai paversti betarpiškai į elektros energiją, naudojant kadmio sulfido kristalą. Pirmo modelio kristalas yra cukraus gabalėlio didumo. Jis gali būti ir visai plonas. Šio kristalo priešingas puses liečia du elektrodai: vienas sidabrinis — teigiamas, o kitas iš minkšto metalo indio (indium) — neigiamas. Šviesa, nukreipta į elektrodą — kristalo tarpinį paviršių sukelia elektros energiją. Nors pirmas modelis nėra dar tobulas, bet jo pagamintos elektros energijos užtenka varyti mažą laikrodžio motoriką 73 aps.-min. greičiu. Ateityje padarius permatomus elektrodus ir bendrai patobulinus, tikimasi padidinti galimumą. Sujungus keletą tokių generatorių galima bus gauti didesnę energiją.

TELEVIZIJOS TELEFONAS

Televizijos telefonas buvo neseniai demonstruotas Los Angeles Western Electronic parodoj. Pakėlus telefono ragelį, pasirodo ant vienos ekrano pusės šaukėjo vaizdas. Kai atsiliepiama, tai kita ekrano pusė abiejuose linijose galuose užsipildo atsiliepusio vaizdu. Norint, galima nesudėtingu nustatymu panaudoti ir visą ekraną ir kitokiems patarnavimams: pamatyti parašą, dokumentus ir kitokius daiktus. Kai televizijos telefonas nenaudojamas kaip telefonas, tai jisai gali būti vartojamas kaip televizijos imtuvas televizijos programoms priimti.

NAUJA ŠILDYMO LEMPA

General Electric Bendrovė pagaminė naują infraraudoną lempą, skirtą šildymui, džiovinimui, kepimui, virimui ir kitiems tikslams, kur reikalinga šiluminė energija. Ta lempa padaryta iš permatomo lydyto kvarco, turi vamzdžio formą didesnio skersmens kaip cigaretė. Šis kvarco vamzdis labai atsparus smūgiams ir staigiams temperatūros pakeitimams. Įkaitinus iki žarijos spalvos nešykla, pilant ant jo šaltą vandenį.

Gaminami du lempų tipai: 500 ir 100 vatų panaudojimui 115-125 ir 230-250 voltų įtampoms. Jų kvarco vamzdelio ilgis — 5 ir 10 colių. Kaitinimui vartojamas volframo siūlelis. Lempos prietaisui yra šie: turi didelę energijos koncentraciją — 100 vatų išilginiam vamzdžio coliui, teikia infraraudonus spindulius ir matoma šviesa, amžius labai ilgas — 5000 valandų, labai lengva — 500 vatų sveria 3/4 uncijos, o 1000 vatų — 7/8 uncijos.

JŪRŲ VANDUO JĖGAINEI

Pacific Gas ir Electric Co., statojoje 4 milijonų vertės elektros jėgainėje įtaisys du jūros vandens jėgainių įrengimus, teikti gėlių vandenį jėgainės garo katilams, nesant tinkamo

vandens jėgainės aplinkoje. Tai bus pirmas tokios rūšies įrengimas. Kiekvienas išgarinimo vienetas aprūpins vieną garo katilą, teikdamas 50 galionų gėlo vandens per minutę. Pirmas 150.000 kw turbogeneratorius pradės veikti 1955, kitas 1956 metais.

* JAV jūrų kariai vartoja švarkus šarvuotus plokštelėmis "Doron" vieno aštuntadalio colio storumo ir 5 kv. colių ploto. Švarkas išiuvama apie 20 tokių plokštelių. Plokštelės pagamintos iš impregnuoto stiklinio audinio prie didelio spaudimo ir karščio. Toksai švarkas revolverio kulkos neperšaunamas.

KAS NUTINKA ŽMOGUI PER 24 VALANDAS

Visokių dalykų pasitaiko po saule. Visokių yra ir žmonių, kurie moka juos apskaičiuoti. Antai, vienas italų žurnalas apskaičiavo, kas nutinka vidutinio dydžio žmogui ir jame pačiame vienos paros metu. Kiek tie daviniai teisingi, kitas reikalas. Tegu kas nors pamėgina patikrinti, bus dar gudresnis.

Žmogaus širdis suplaka 103.400 kartų, perpumpuodama 20.000 litrų kraujo ir per parą ji kūne pakeičia 3.200 kartų. Kaulų smegenyse gimsta apie milijardas kraujo celiulių. Kvėpuoja žmogus apie 23.000 kartų, įtraukdamas 12.000 litrų oro, per plaučius išvadydamas apie 20.000 litrų kraujo ir per inkstus apie 1.440 lt. Vidutiniškai kasdien suvalgo 1,75 kg. maisto ir išgeria 1,40 lt. skysčio. Organizmas pagamina 1,80 lt. seilių ir 1 lt. prakaito, bei 1,50 lt. virškinamųjų sulčių ir išvysto vieną dešimtąją arklio jėgos.

Akių vokai sumirkčioja 12.240 kartų, galvos plaukai paauga pusę milimetro, barzdos — 0,6, nagai — vieną penktadalį. Žmogus ligi užmigimo, jei neserga nemiga ir yra ramios sąžinės, praleidžia 13 min. ir miega apie 8 val. Per parą sutrypcioja mažiausia 4 klm. kelio, ištaria 3.000 žodžių ir perskaito apie 6.500.

Žmogaus kūnas reikalauja bent 80 gramų proteino, 8 gr. druskos, 1 gr. kalkių, 15 miligramų geležies, 1,3 mgr. vitamino A, 1,2 mgr. vitamino B, vaisių su vitaminais C nuo 70 ligi 190 gr., 0,002 mgr. vitamino D ir 3 mgr. vitamino E.

Čia buvo kalbama apie žmogų. Bet, anot liaudies sakmės, "moteris ne žmogus", tenka dėl to pastebėti kai kurias moteriškosios paros skirtumus.

Moters širdis per parą plaka 110.000 kartų, kvėpuoja 25.900 kartų, suvalgo 1,35 kg., išvysto vieną keturioliktąją arklio jėgos. Užmigti ima 16 min. ir miega 8 val. 40 min. Žodžių per parą pasako bemaž triskart daugiau nei vyras, bet skaito ne daugiau už vyrus.

ŽMONŲ IEŠKOTOJAMS

"Jieškau sau žmonos. Norėčiau vesti, jau vienam gyventi nusibodo."

Perskaitau tokį poniutės Lundstres vedėjų agentūros vedėjos skelbimą: "Vedybos visada yra laimingos, ir patavios, per mūsų agentūros tarpininkavimą. Be jokio bereikalingo laiko gaišinimo — amerikoniška tvarka: — paties sau patarnavimas."

Nuvažiuoju prie nurodytos agentūros durų. Stovi aukštas, augalotas, uniformuotas, blizgančiomis širdies pavidalo vario sagomis, jaunas vyras. Jis man mandagiai linktelėjęs, atidarė stiklines duris, ir ranką tiesdamas nurodė, kad žengčiau vidun. Įžengiau, pasijutau labai prabangiai išpuoštame salone. Perpylė mane šurpas, toks keistas jausmas! ... Buvau jau bemaž atsikus bėgti atgal. Tik staiga mano akys susitiko su poniute, kuri sėdėjo prie stalelio, labai aptemta, prie kūno prisiplojusia bluskele. Oh! Manau, jau čia yra ta, kurios ieškojau? Bet ji pareikalavo iš manęs 20 dolerių. Tokia esanti kaina — mokestis. Sumokėjau. "Įėjimas štai čia", mandagiai rodydama į duris ji sako, "Tamsta nepaklysi, jei tik kiekvėną sykį atsidarysi pasirinktąsias — ieškomąsias duris".

Įėjau tokian keturkampin kambarin. Kambarys buvo tuščias — klaikus,

taip, kad galėjai ir pats savo širdies plakimą girdėti. O ji plakė smarkiai!...

Priešais mane buvo dvi durys. Ant abiejų durų parašai. Kairėje pusėje parašyta: "Žmona visam amžiui". Dešinėje — "Vyras visam amžiui". Kadangi jieškau žmonos, tai ir pravėriau duris po kairei. Atsiradau tokiam pačiam kambariui iš kurio ką tik išėjau. Visai toks pat. Ir vėl dvi durys. Ant vienu parašyta: "Geltoplaukės". Ant antrą — Juodplaukės — tamsiaplaukės". Hu! Kas gi eity pas juodplaukes, kad gali išsirinkti geltoplaukę - blondinę!? Einu per tas duris, kur parašyta "Geltoplaukės". Įeinu vėl į kitą tuščią kambarį. Čia vėl tik dvi durys prieš mane. Ant vienu parašas: "Jaunos, gražios, gražios moteriškės, našlės ir gyvenimo patyrusios". Oh!... Smagu pasidare ant širdies! Kaip rūpestingai iš anksto suskirstytos ir pateiktos pasirinkimui... Tik eik ir iš visų rinkinių dar išsirink!... Einu pas tas jaunas gražias gražuoles... Dar durų neatidaręs, matau kaip jos manęs laukia!...

Įžengiau šauniai su plakančia širdimi! Na gi, tik vėl į nusivylimą. Vėl į kitą tuščią kambarį. Čia ir vėl man reikia pasirinkti. Vėl dvi durys. Dešinėje pusėje: "Gražiai nauaugusios, lie-

KAI MEILĖ IŠEINA, TEISĖJAS ATEINA

Meilė ateina pati, bet kai ji išeina ir dviejų žmonių nebejungia, dažnai ateina teisėjas, kuriam tenka spręsti tokius klausimus:

— Ar vyras turi teisę atgauti 100 dol., kuriuos jis buvo davęs savo sužadėtinei, kad nusipirktų vestuvinę suknelę, kai ji nepasirodė prie altoriaus? — Ne, atsakė New Jersey teisėjas, nes suknelę ji tikrai nusipirko, tam pinigai ir buvo duoti, o pasirodymas prie altoriaus už pinigus neperkamas.

— Ar mergina, išreikalavusi iš savo sužadėtinio brangių dovanų, bet pasikui ištekėjusi už kito, turi dovanas gražinti? — Taip, atsakė Kentucky teismas. — Ji neturėjo teisės reikalauti dovanų iš vyro, už kurio ji nesirengė tekėti.

— Ar jaunikis, kuris buvo žinomas merginų medžiotojas, vieną iš jų apibėrė dovanom, kad tik laimėtų, turi teisę atgauti savo dovanas, kai ji vis dėlto ištekėjo už kito? — Ne, atsakė New Yorko teismas, nes tas jaunikis buvo žaidėjas, o žaidėjas turi susigyventi su mintim, kad jis kartais žaidžia su pelnu, kartais su nuostoliu.

— Ar mergina turi gražinti dovanas ir žiedą, kai ji sulaužė sužadėtuves? — New Hampshire vyriausias teismas atsakė: žiedą — taip, turi gražinti, nes ji neturi turėti pelno iš savo pačios sulaužyto pažado; bet dovanas ji gali pasilaikyti, nes dovanos buvo skirtos tik merginai prisivilioti.

Kiekvienas padaro kitaip, bet moka išsiaiškinti.

VAIKŠČIOJANTI MEILĖ IR GELTONOS ŠVIESOS

Esama dar ir gatvių merginų meilės, kurią šiom dienom svarstė Danijos miestelio Holbaek valdžia, nes miestely tokios meilės pardavėjų priviso per daug. Kad jų sumažėtų, elektros stoties direktorius pasiūlė pakeisti miestelio gatvių... lempas. Iš savo studijų kelionėje jis patyręs, kad viename Belgijos uoste šviesos pakeitimas gatvėse davęs nelauktų vaisių kovoje su gatvinės meilės prekyba. Esą įvedus geltonas šviesas, veidai nuo jos atrodo baisiai, kaip lavonas, atstumiančiai, kad merginos nebesurandanties "pirkėjų".

DŽETAI ĮVARĖ VISTOMS PRIEPUOLĮ...

Medowie (NSW, prie Newcastle) Paukščių Unijos vadovybė kreipėsi į Aviacijos ir Krašto Gynybos ministerius prašydama uždrausti džetams skraidyti virš vištynų, nes didelis triukšmas, kurį sukelia pakildami iš netoliese esančio aerodromo greitesni už garšą lėktuvai, įvarė vistoms priepuolį ir jos nustojo dėti kiaušinius. Nežinia, ar bus uždrausta lėktuvams skraidyti.

LAIKOMĖS AMERIKOS ĮSTATYMŲ ARCHYVE

JAV atskiruose kraštuose yra užsilikę įvairių įstatymų, kurie šiandien užmiršti, nepraktikuojami, bet kurie nėra panaikinti. Kas įstatymų raidės žiūri, galėtų nelaukiai patraukti pilietį į teismą už įstatymų laužymą.

* Antai, Philadelphiaje šventą dieną dvasininkai gali sustabdyti mieste judėjimą: užtiesę gatvėse retėžius, gali pasirodžiusius žmones varyti į bažnyčią, o ne pasivaikščioti.

* Los Angeles, Calif., jokiū būdu nevalia iš važiuojančio tramvajaus šaudyti į triušius ir sėdint ant arklio nevalia meškerioti foreles.

* Silver Lane, Conn., mėnesioje nevalia bučiuotis, jei šalia dviejų dar nebus damos, kuri prižiūrės, kad pasibučiavimas neiseitų iš padomumo ribų.

* Atlantoj, Georgia, susimildami, neriškite žirafos prie telegrafo stulpo, nes tai įstatymai draudžia.

* Jei vėl grįšim prie meilės, tai Boise, Idaho, tik tada mergaitė gali atsistoti vyrui ant kelių, jei pirma ant jų yra padėta priegalvė.

* Jei pakūsite į Weathon, Ill., teismą, tai neužmirškite, prieš įžengdami į teismo rūmus, nusiauti batus.

* Garry, Indianoje, bus nubaustas kiekvienas, kuris privalgęs česnakų ir neprაėjus nuo to keturiom valandom įsės į tramvajų.

* Fort Madison, Iowa, ugniagesiai, prieš gesindami gaisrą, kiekvieną kartą turi atlikti bandymus per penkiolika minučių.

* Įstatymas ir šunims... Kansas sutemus šunims nevalia loti.

* BeBrea, Kentucky, kiekvienas gyvulus gatvėje sutemus turi turėti su savim raudoną šviesą užpakaly.

* Louisianoje sutemus visi vežimai, jei važiuoji, turi girgždėti, cypauti; vadinasi, nevalia jų tepti, kad iš tolo galima būtų pastebėti šmugelninkus važiuojant.

* Maino valstybėje apžiuškite savo batus — ar jų šniūreliai surišti, nes to reikalauja įstatymas.

* Paskutinis dar įspėjimas: jei būsite Portlande, nemėginkite pakutenti mergaitės po kaklu plunksnų ryšuliu, nes tai įskaniai įstatymu draudžiama.

NUO SLOGŲ

Britų aviacija paskelbė, kad jos specialistai surado priemonę nuo slogų. Tai "glycolic acid", padarytas iš nenunokusių greipfrutų. Juo suvilgomos nosinaitės, ir kas jas vartoja, išvengia slogų. Nepatogu tik tiek, kad "glycolic acid" nosinaitės negalima skalbti — nuo skalbimo susileidžia.

nos — laibos". Kairėje — "Riebios, storos ir mažais formų trūkumais". Atidarau dešines duris. Ką gi, jau į penktą kambarį įeinu ir vis tas pats. Pasirinkimui suskirstytos. O vis pasirinku tas patinkamasias, tas jaunąsias ir gražiausias. Vėl dvi durys pasirinkimui. Ant vienu parašas: "Be giminių", ant antrą: "Su daugybe ir plačia gimine". Noriu žmonos tik sau, o ne jos gausios giminės. Taip ir išsirinkau duris su parašu: "Be giminių". Įeinu pro pasirinktąsias duris ir vėl tuščias kambarys su dviem parašais: "Apsukrios, gabios ir taupios šeiminiškės", "Išleptintos, nerangios, tinginės, išlaidžios". Oh! Mano širdis ima smarkiai plakti, jau visa būtybe jaučiu, kad artinuosi prie tos kokios tikrai jieškau. Ilgai nereikėjo mąstyti kokias duris praverti. Taip ideališka suskirstytos, sumaniai sugrupuotos, it kokios automatiškos mašinos išsijotos, kuri atskiria, išsijoja pelus, šiukšles nuo grūdų.

Bet, jau daugybę durų atidarinėju, o dar nei vienos mergaitės nemačiau, neradau, nesutikau. Kurias tik išsirinktąsias duris atsidariau, vis įžengiau į tuščią kambarį ir vis jame radau kitas dvi duris. Radau tik duris, duris ir duris... Bet tik tiek, kad ant kiekvienų durų vis užrašyta viliojanti viltis... Viltis jieškomą surasti.

Dabar ir vėl skaitau parašą ant dešinių durų: "Viską pati siuva, lopo ir

valgi gamina namie". Ant antrų durų parašas: "Lošia kortomis, ištekėjusios pareikalau tarnaitės." Aišku, einu pro dešines duris. Vėl tuščias kambarys su dviem durim. Vėl turiu pasirinkti. "Tvarkinga, švari ir paprasta" arba "Geniali ir su nepaprastai aukštais interesais". Ką gi, tuos nepaprastai aukštus interesus jau aš pats turiu. Tad pasirinkau tą paprastą. Atidariau duris ir vėl tuščia. Vėl pasirinkimui dvi durys su parašais: "Su pinigais ir dideliais turtais" ir "Vargšės — neturtingos kaip bažnyčios žiurkės". Priėjau prie turtuolių! Tas laimės džiaugsmas mane net į orą kilstelėjo! Kokia maloni akimirka?! Kokia artėjanti laimė! Apimtas džiaugsmo, šoviau prie turtuolių, žengdamas dideliu plačiu žingsniu pirmyn! Oh! Čia ir sustingau... Atsipeikėjęs, pasijutau esąs gatvėje. Prie tų pačių durų pro kurias įėjau. Stovėjo tas pats augalotas, uniformuotas, širdies pavidalo sagomis, vyras, kuris mane atėjusį mandagiai įleido vidun. Dabar jis man kažką tai plokšto įspaudė į ranką. Išvynioju veidrodėlis ir raštelis: "Vyriškis su tamstos ypatingomis, pagėidavimais, besaikiškais norais, geriau pirma pats į save pažvelk šiame veidrodyje".

Bronė Ivaškiūtė

(Motery Dirva)

JURGIO TURGELIS

(Veiksmas, atrodo, vyksta Adelaidėje.— Mr. Ilgaausis)

Vaidinimas dar kai kur išlikusiems scenos mėgėjams. Veiksmas tikrai vienas, kad po vaidinimo būtų dar laiko surengti nugarinimą.

Veikėjai:

Ūkininkas
 Škaplierninkas,
 Ubagas,
 Čigonas,
 Žydėlis,
 Bernas,
 Viršaitis.
 UBAGAS (pasidėjęs kepurę):
 Šventas Jurgis, kariaininkas,
 Viso vaiko pulkaunykas.
 Smailą dzidą jis turėjo,
 Neprietelių daug nudėjo
 Prie marių smakas begėdis,
 Mergelių kūno priėdęs,
 Ugnį ir sierą spjaudydams
 Skaniai apsilaižydams.
 — Štiš, štiš, tujen, pabaisinėčiau,
 Ar nenor, kad pagazdinčiau? —
 Šventas Jurgis smakui tarė
 Ir šlaunin dzidą suvarė.

ŠKAPLIERNINKAS (iškišęs galvą iš būdelės): — Eik, eik, tu bedievi, jau visai nusigiedojai į pūdymus! Ar gi tu radai, kad knygoje būtų taip parašyta apie šventą Jurgį, tu balvone neraliuotas?

UBAGAS: — Kokiose knygoje?
 ŠKAPLIERNINKAS: — Va gi šventose, kur vyskupėlio pečentytis prispaustos, Bažnyčios peržegnotos.

UBAGAS: — O tavo sapnininkai ir karalienės Mikaldos pranašystės, ar tai vyskupėlio patvirtintos knygos, ką?

ŠKAPLIERNINKAS: — O man bile tik knygos! Kokias gaunu iš Amerikos ar Vokietijos, tokias ir pardavinėju. Keletą ir pats atidrukavojau, išsiunčiau į visas pasaulio šalis, bet platiniojai išpardavė ir pragėrė pinigais, taigi dabar geriau drukavojau lenkams ir ukrainiečiams gazetetas bei sapnininkus. Na, o pardavinėti tai pardavinėju ir popiežiaus Celestino laiškus, ir Pragaro prošvaistes, ir Raganos kirvius.

(Įeina ūkininkas).
 UBAGAS (griebiasi armonikos ir gieda):

Tad jei nenor pekloji žūti (bis)
 Duok lašinių bent truputį.

(Pakiša ūkininkui kepurę)
 ŪKININKAS: — O kokia intencija prašai lašinių?

UBAGAS: — Vasario 16 gimnazijai, solidarumui, Tautos Fondui, savims namams sta ...

Ūkininkas (tik paspiria su koja kepurę ir po to niūniuoja):

Vis gerai, vis gerai,
 Vienas daiktas negerai ...

ŠKAPLIERNINKAS: — Geras sapnininkas pasako, kas gerai ir kas negerai, pigiau už grybą, tikrai septyniolika šilingų.

ŪKININKAS (numojęs ranka į škaplierninką): — Eik, eik, aš ir be knygų gudrus, kas iš profesoriaus Biržiškos, jeigu jis plikas, kaip tilvikas! (Į publiką) Švento Jurgio atleidai, tiek žmonių suvažiavo, visi samdosi šeimynas, o man taip reikalingas bernas. Statausi Albert Parke namus, prieš žiemą reikia būtinai pavaryti po stogą, kad nepermirkty plytos. Oo tokios geros plytos, nors valgyk užsities pėsčiu! Gražus bus namukas, kad jį kur šimtas! Tik su bernais nesiseka, trys jau pabėgo. Niekaip negaliu jiems išaiškinti, kad statausi pagal seną lietuvišką paprotį — talkos būdu, vadinasi be mokesčio ...

Vis gerai, vis gerai,
 Vienas daiktas negerai ...

ČIGONAS (su botagu): — Ponuti, ponutėli, o kas gi negerai? Kai atskris vieversys — ir tą daiktą pataisy.

ŪKININKAS: — A, čigonėlis? Ar negalėtum man už berną pabūt? Albert Parke statausi namus ...

ČIGONAS: — Tai gerai, ponaičiukas, ir mane priglausi. Bet man šoną skauda, oi, oi skauda, negaliu statyti! Gal, ponaitėlis, turi ko pamainyti, ša-

kar makar padaryti?

ŪKININKAS: — O kuo tu čia mainikauji, mašinom, motociklais ar žemės sklypais?

ČIGONAS: — Ne, ponuli brangutis, mainikauju žmonomis. Turiu tokią raganą, nenori eiti į fabriką, vis verkia, kad nupirkčiau tokią suknelę, kokią vilkėjo karalienė arklių lenktynėse. Ponuli, nėra gyvenimo čigonėliui, jeigu moteris neina varazyti ir neatneša vištelės į namus!

ŪKININKAS: — Aš atvažiavau į šv. Jurgio atleidus berno samdytis, o ne žmonos ir dar tokios jieškoti, kuri nenori eiti į fabriką!

ČIGONAS: — Brangus poneli, neapsigausi, jauna, dar su visais dantim ... O liežuvėlis, ponaitukas, čiu! Gražiau už margą paukštelį.

UBAGAS (į čigoną): — Pasigailėkit manęs pavargėlio! Nors du šilingus paaukokit gimnazijai!

ČIGONAS (į ubagą): — Ponuliuk, gimnazija jau turi didelius namus, negražu prašyti iš čigonėlio, kursai gyvena palapinėje ir dar turi išlaikyt pačią, katra nenor eit į fabriką.

ŪKININKAS: — Tai nebūsi man bernu?

ČIGONAS: — Ponaityti, tegu tau Dievas padeda statyt namus!

BERNAS (įeina šlitinėdamas, dainuoja):

Pragėriau algele ir santapūpėles,
 Pragėriau ir penkias darbo dieneles.
 Oi lylia, oi lylia, oi ly-lia-lia,
 O kō nepragėriau — arkliais išle-

[dau, (Apsidaires). O, kiek čia žmonių! Kaip Jurgio atleiduose Pakražantėje! (susiėmęs galvą) Oi, vinis, vinis, kas čia man į pakaušį varo vinį, kaukš-kaukš-kaukš! Visą atiduociau, jei kas man ištrauktų vinį iš galvos, už plonko stiklinę sutikčiau bernauti dvi savaites. Bet kur tu dabar gauši sekmadienį, prakeiktas kraštas!

ŪKININKAS (trina rankas, į publiką): — Va, va, man tokio kaip tik ir reikia! Na, sveikas, tautiet, gausi atsipagirti, einam!

ZYDAS (atbėga su bonka ir stikline): — Ui, kur jūs eisit, kad aš jau čia. Ui, pas mane viskas atidaryta, ir diena ir naktis, ir per šabas, ir kai karalienė važiuoja, ir kai nevažiuoja, ui vei, gut gešė!

ŪKININKAS (į žydą): — Pripilk jam stiklinę! (bernas išgeria) Na, ar nepabūtum man bernu, Albert Parke statauti namus?

BERNAS: — Palauk, palauk (išgeria vėl, ūkininkas nenori duoti), pirma tu man padėk pastatyti namus, o pasikui — aš tau!

ŪKININKAS: — Ne, nieko nebus, pirma tu man padėk pastatyti!

BERNAS: — Ne, tu man!

ŪKININKAS: — Ne, tu man!

ZYDAS: — Paklauskyt, ką žydėlis sako. Kam jum gvaltą daryt, kad galit du namus iškart pastatyti, ui, vieną dieną pas vieną, o kitą dieną pas kitą!

ŪKININKAS: — Žydėlis teisybę sako.

BERNAS: — Išgerkim į žydėlio sveikatą! Tai pas kurį pradėsime?

ŪKININKAS: — Žinoma, pas mane!

BERNAS: — Ne, pas mane.

ZYDAS: — Ui, jūs ir vėl man galvą sukat! Pas abu pradėsit, vieną valandą pas vieną, kitą valandą pas kitą, ui, ar negerai bus?

ŪKININKAS: — Gerai, sutarta!

BERNAS: — SUTARTA!

VIRŠAITIS (deklamuoja įėjęs):
 Vienas žodis — ne šneka,
 Vienas vyras (rodo į save) — [mai, [ne talka.

Kai du stos
 Visados
 Daugiau padarys.
 Viens pradės,
 Kits padės,
 Kits toliau varys.

ŪKININKAS: — Sveikas, ponas viršaiti, sveikas. Aukso žodžiai: viens pradės, kits padės, ir, štai, namas jau po stogu!

UBAGAS: — Ponas viršaiti, niekas neaukoja pavargėliams!

ČIGONAS: — Gal turi ką pamainyt, ponas viršaiti?

SKAPLIERNINKAS: — Kas daryt, ponas viršaiti, neperka knygų, reikės uždaryt kromelį.

ZYDAS: — Ui, ponas viršaiti, pas mane viskas atidaryta, per šabas, per kermošius, tegyvuoja toitinė bendromė ir jos viršininkas!

VIRŠAITIS: — Tautiečiai, prašau dėmesio! Šiandien Jurgio atleidai, visi suvažiavom šeimynų samdyti. Išsibėgiuoja ir mano komiteto nariai, dabar bus puikiausia proga išrinkti naują valdybą. Dėmesio, tautiečiai, statau kandidatus!

SKAPLIERNINKAS: — Aš neturiu laiko (bėga už scenos, pagriebęs knygas).

ŪKININKAS: — To dar betrūko! (lėtai išeina).

BERNAS: — Apsieisit be manęs (išsverdėja lauk).

UBAGAS: — Pasigailėkit! (griebiasi ramentų).

ČIGONAS: — Ponuliuk, susimilk! (išeina pliaukšėdamas botagu).

ZYDAS: — Ui, vei, gevalt! (susi-painiojės į skvernus išvirsta).

VIRŠAITIS: — Štai tau ir turgus!

GRAIKŲ TRAGEDIJOS CHORAS: (nukritęs iš dangaus): — Aiman, ir taip tu klajosi po Beotijos vėlniaraisčius, šaukdamas korintiečius ir jonėnus, bet tau tiktai sausas Aidas ir Eolo landų kartos žodžius: čia ne UNROCS laikai, čia ne IRO laikai! Ir nepaduos tau į rankas už Sifizo triušą talerių kapšelio, vargas tau nelaimingam Tantalui! O kai sugrįši į palaimintos Arkadijos laukus, tavo laurų vainiką užsikabins kitas sau ant kaktos, aiman, aiman!

VIRŠAITIS: — Tai gal ir man at-sistatydint?

CHORAS: — Ne, pasilik, nes tau padės Dievo Paukštelis, kartas nuo karto nutūpdamas tau ant peties ir i ausį pačiuobėdamas linksną dainelę.

UŽDANGA
 (Iš "Dievo Paukštelo")

Leonardas Žitkevičius

DAINUOJA VĖLNIAS

Vėlniai dainuoja, ūžia, šoka,
 O angelai tik skristi moka.
 Ir tyli angelas kuklus,
 O vėlnias rodo stebuklus.

Tu jį girdi visoj planetoj
 Žavingai skambantj monetoj.
 Matai jį žvilgsniuose mergų
 Be uodegos ir be ragų.

Jis tau dainuoja mielą melą,
 Jisai vynu paverčia smalą.
 Ir skrenda angelas kuklus,
 O vėlnias pila tau stiklus.

Leonardas Žitkevičius

VAI, NEISINM NAMO

Pareis iš laukų žemdirbys ir piemuo,
 O mes vis tolyn tebetraukiam čia.
 Vai, neisim, broliukai, vai, neisim na-

nerasim tėvelio belaukiačio.

Nebrisim per lanką rasotais rytais,
 Neklaus mūs motulė, kūr lankėmės:
 Išeinam ir einam keleliais ne tais,
 Keliaujam ne savo palankėmis.

Toli prie Dunojaus dainuojam linksmai
 Bet veltui nuo sopulio ginamės:
 Ne mūsų čia laimė — ne mūsų džiaugs-

mas, širdis nusivylus merginomis.

Ir plaukia Šešupė svajonių srove,
 Purienom skaisčiom besidraikanti,
 Ir šaukia, tėveli, ji mus pas tave,
 Pas rankoj dirželį belaikantį.

Sportas

FUTBOLAS

Balandžio 15 d. suruoštame "Vyties" Futbolo Sekcijos balijuje turėjo progos atsilankyti senai Adelaidėje sportininkų laukiamas žinomas boksininkas p. P. Mikulevičius — Mikus.

Jo atsilankymo proga "Vyties" Futbolo Sekcijos pirm. p. J. Jaunutis jam įteikė Sekcijos dovanotą taure. Savo trumpoje kalboje iškėlė jo laimėjimus Australijoje ir N. Zelandijoje. Po to Mikus tarė padėkos žodį, kurį palydėjo ilgi pobūvio svečių plojimai. Su Mikum kartu Adelaidėje lankėsi ir jo žmona. Iš viso tame balijuje buvo aštuoni melbourniškiečiai svečiai.

Sekančią dieną Mikus ir kiti svečiai stebėjo Vyties Futbolo komandos rungtynes, kuriose Vytis įveikė Pt. Thistle 4:3.

Vytis — Pt. Thistle 4:3

1955.IV.16. — Gera pradžia. Vyties futbolo komandos žiemos pirmenybės prasidėjo balandžio 16d. ir pirmą susitikimą turėjo su Pt. Thistle.

Nors priešas rungtynių pradžioje pasirodė gana stipriai, vedamas 2:0 savo naudai, bet mūsiškiai juos palaužė antro kėlinio viduryje, nes per penkias minutes įmušė tris įvarčius, tuo užtikrindami sau pergalę. Įvarčius pelnė: Kitas 3, A. Visockas 1.

Vytis — Pt. Adelaide 2:0

1955.IV.23. — Vytis laimi prieš žiauriai žaidžiančius Porto žaidėjus tik savo technika. Rungtynės buvo labai kietos ir jau pat pradžioje Port Adelaidė netenka vieno žaidėjo, kuris buvo smarkiai sužeistas į veidą. Vytiečiai žaidė švelniai, dėl to negalėjo pasiekti didesnio rezultato. Įvarčius pelnė Kitas.

Vytis — Cumberland 3:1

1955.IV.30 — Žaidžiant mūsiškiai pavėjuj, greitai sulaukiame įvarčio į priešų vartus iš Kito, o kitus du įvarčius įmušė Petruška.

Antras puslaikis be rezultatų, nes Kitas padėjo gynikams. Vartininkas S. Visockis gražiai sulaukydavo kiekvieną kamuolį, kuris galėjo būti įvarčiu. Visi krepšininkai yra neblogi vartininkai. Visockis — nuolatinis pirmos komandos vartininkas pasiūkš ir toliau atsakingas už visus įleistus įvarčius.

Įvarčius pelnė: A. Petruška 2, Kitas 1. Geriausiai sužaidė: Kitas, Čiplys, Sidabras ir Petruška.

Rezervus sužaidė lygiom po vieną.

Jauniai: Vytis — Juventus 4:3

Mūsų jauniai, kurie pirmas rungtynes žaidė šiame sezone ir laimėjo dėka R. Urmono ir R. Kalvaičio. Jėdū dominavo visą žaidimą. Įvarčius pelnė: Urmonas 3, Manswelders 1.

Neatvykus teisėjui, šioms rungtynėms teisėjavo J. Jaunutis, sekcijos pirmininkas.

KREPSINIS

Vytis — West Torrens 71:39

1955.IV.21. — Sezono atidaryme Vytis lengvai įveikė savo priešą pasiekdama didelio rezultato.

Taškus pelnė: Jačiunskis 25, Ignatavičius 17, Petkūnas 14, Gurskis 8, Pyragius 7.

Taurus — Nth Adelaide 27:69

Taurus susitiko su stipriausia komanda ir po apylygaus žaidimo rungtynių pradžioje pasimetė. Dėl to susilaukė nereikalingų krepšių.

Taškus pelnė: Visockis 10, Alkevičius 7, Petruška 6, R. Urmonas 2, šlužas ir Merūnas po 1.

Vytis — Taurus 60:37

1955.IV.28 — Kaip paprastai, įdomiausias rungtynės, kada susitinka abi lietuvių komandos. Taip buvo ir šį kartą. Vytis be didelio vargo — pasigailėjimo atskaitė ir šį kartą savo broliams.

Taškus pelnė: Vytis — Jačiunskis 18, Pyragius 12, Ignatavičius 12, Kitas 10, Petkūnas 8.

Taurui — Petruška 13, Nordis 7, Merūnas ir Visockis po 5, R. Urmonas 3, Alkevičius 2.

MOTERYS

Vytis — Nth. Adelaide 10:16

1955.IV.28. — Mūsų mergaitės pirmą puslaikį labai gerai sužaidė, tik antram kėliny neturėjo sėkmės, nes naujoje salėje buvo labai slidu ir neįprasta prie krepšių.

Genė Gumbytė ir M. Kelertaitė buvo geriausias žaidėjos.

* Vyties krepšinio moterų komanda žaidžia trečiadienio vakarais Hackney Tramways Hall Hackney.

* Naujas moterų krepšinio komandos treneris A. Merūnas.

* Vyties krepšinio vyrų komandos treneris V. Marcinkevičius.

(Sporto žinių ša 8 psl.)

LIETUVISKA MUZIKA NAMUOSE

Būdami toli nuo Tėvynės galite girdėti savo namuose gerųjų dienų prisiminimui lietuvišką muziką, užsisakę Lietuvišką Plokštes.

Plokštelių kaina, įskaitant ir persiuntimo išlaidas, — 8/6. (Kelios sąrašė pabrūkotos, 11 š.). Pristatymas užtikrintas. Prašykite plokštelių sąrašo —

Dainora Daunoraitė, 49, Thornton Av. London W. 4, England.

LIETUVIAI AUSTRALIJOJE

Adelaide

SPORTAS

(Taša iš 7 pusl.)

MOTINOS DIENA ADELAIDEJE

Gegužės pirmą dieną Moterų Sekcija su-
renge gražų Motinos Dienos paminėjimą
Adelaideje.

Motinos minėjimas buvo pradėtas pa-
maldomis šv. Juozapo bažnyčioje, kur pa-
simelsta už mirusias ir kenčiančias perse-
kiojimus Tėvynėje motinas, o Dr. Kun. P.
Jatulis jautriu žodžiu priminė klausyto-
jams apie motinos neišsemiamą vaikų meilę,
jos pasiaukojimą ir jos sunkią našatę
taip atsakingose pareigose.

Toliau minėjimas buvo tęsiamas Kated-
ros salėje.

Minėjimą pradėjo Moterų Sekcijos pir-
mininkė p. S. Stasiškienė, paprašiusi atsi-
stojimu pagerbti visas mirusias ir nukan-
kintas Motinas Tėvynėje ir tremtyje.

Paskaitą skaitė p-nia K. Reisonienė,
ypač atkreipusi dėmesį į tėvų ir
vaikų santykius.

Gražų foną scenoje sudarė lietuviškas
darželis, prie kurio lietuviškas tautiškuose
drabužiuose pynė vainikus.

Meninėje programoje pasirodė ir patyrę
menininkai ir patys jaunieji.

Daug aplodismentų susilaukė p. A. Gu-
čiūviene, padainavusi J. Tallat-Kelpšos
Nemunėlį ir Cuckino Dainą apie Tėvynę,
kuriai akomponavo lietuvių bičiulė pianistė
p-lė D. Oldham. P-nia M. Rudzinskiene pa-
dainavo Juozo Gaubo harmonizuotas Oi,
liūdnas žalias berželis, Pjaun' broliukai ir
žalioj girelėj, be to, akomponuojant
p-niai A. Gučiūvienei (pianinu) ir Kl. Ru-
dzinskiui (smuiku) padainavo Shuberto
Lopšinę.

P-nia V. Neverauskienė-Marcinkonytė
įsijausdama paskaitė Atominio amžiaus
motinos raudą.

Gražiai pasirodė mūsų patys mažieji.
Eilėraščius padeklamavo Kr. Pacevičiūtė
ir Dalia Viliūnaitė. A. Stepanas paskaitė
savo kūrybą — feljetoną. Smuiku pagrįjo
Klevas Rudzinskas, akomponuojant p. A.
Gučiūvienei, o pianinu skambino R. Pacevi-
čiūtė ir Dalia Viliūnaitė.

Po meninės programos moterys pakvietė
svečius prie gausiai gėrybėmis apkrautų
stalių.

Vaišių metu kilo mintis, ar neturėtų Mo-
tinos Dienos minėjimą paruošti tie, kurie
yra "nė motinos", atseit, vyrai ir jaunis-
mas. Nė motinos — jų taip pat bent vieną
dieną metuose turi būti kieno nors užva-
duotos, o ne pačios savo šventės proga dar
daugiau daryti gėrybių ir šventėlių bū-
tų pavaišinti... Reikėtų pagalvoti!

Moterų sekcijos narės ir talkininkės pa-
dėjo daug darbo, kol paruošė minėjimą ir
vašes, ir už tai joms nuoširdi visuomenės
padėka. (Jg)

AUKOS VASARIO 16 GIMNAZIJA

Be anksčiau minėtų geraširdžių lietuvių,
Vasario 16 lietuvių gimnazijos auklėtinei
H. Padubrinaitėi, Velykų švenčių proga
per 128 rėmėjų ratelį Adelaidėje, papildo-
mai aukojo po £1.0.0:

Budrienė Birutė, Bernaitis Vilius, Ci-
bulskis Jonas, Cėсна Juozas, Datkūnas
Viktoras, Karazija Stasys, Letukas Vladas,
dr. Mikuzis Jonas, Taparuskas Kazys,
Zalenekas Jeronimas.

Viso suaukota £36.0.0. Nuoširdus lietu-
viškas ašū.

Pažymėtina, kad Jer Zalenekas yra ne
tik nuolatinis Vasario 16 gimnazijos rė-
mėju, bet ir duosniom aukom remia lietu-
vius karo invalidus Vokietijoje. (1)

Padėka

Marijos Širdies bažnyčios atbaigimui
Urugvajuje aukojo:

£30.0.0 — N.N. iš Bankstown.
po £10.0.0 — Žiezmaraitė (Melbourne) ir
N. Masiulis (Adelaide).
£5.0.0 — Uknevičienė (Melbourne)
£2.0.0 — J. Gilius (Bankstown).
po £1.10.0 — P. Burokas (Guthega), A.
Neimaniene (Birrong).

po £1.0.0 — E. Sliteris (Panania), J. Ma-
kūnas (Bankstown), A. Mikutavičienė
(Bankstown), J. Bartkaitis (Panania), V.
Dambrauskas (Bankstown), A. Karpis
(Berala), Bilevičius (Auburn), P. Laukai-
tis (Auburn), E. Kalakauskas (Auburn).

Po 10 šil. — A. Vidžiūnas (Wentworth-
ville), V. Puzas (Auburn), Z. Vičiulis (Pa-
ramatta), Misiškis (Auburn), J. Kedienė
(Bankstown), Elertas (Bankstown) Ba-
dauskas (Bankstown), Kasparaitis (Ya-
goona), B. Stašionis (Berala), A. Makaras
(Bankstown), P. Stakauskas (Bank-
stown), J. Slavėnas 15 šil., J. K. 8 šil., B.
Z. 5 šil., N. S. 14 šil., S. N. 5 šil.
£745.12.0 — anksčiau suaukota.

Viso £822.09.0.

Misijonieriaus J. Bružiko vardu visiems
aukojusiems nuoširdžiai dėkoja

T. S. Gaidelis SJ
264 Milliner Str.,
North Sydney, N.S.W.

Pastaba

N. N. iš Bankstown dažniau aukodamas
įnešė iš viso £50.12.0 tapdamas Marijos
širdies Urugvajaus liet. bažnyčios Funda-
torium ir Jėzuitų Ordino amžinu Nariu —
Geradariu.

FUTBOLAS

Pirmas Vyties pralaimėjimas
Vytis — Birkalla 0:6

55.V.7 — Žaidžiant prieš trumpoje aikš-
tėje po penkiolikos minučių gražaus žaidi-
mo iš abiejų pusių, priešui pasiekus pirmo
įvarčio ir teisėjui praradus kontrolę aikš-
tėje, rungtynės pasidarė neįdomios. Vyties
centras A. Kitas dėl susižeidimo turėjo
apleisti aikštę dešimčiai minučių, nes prie-
šas stengėsi kaip nors sužaloti mūsų ger-
iausius žaidėjus. Po trumpo laiko dar kri-
to du įvarčiai ir mūsų vartus.

Antram kėliny žaidimas dar paastrėjo
vos ne iki muštynių, kurias stengėsi išpro-
vokuoti prieš žaidėjai. Bet, kaip papras-
tai, nukentčia musamas, ir pasėkoje Valen-
tinis buvo paprašytas apleisti aikštę dėl
žiauraus žaidimo, o vėliau geriausias mūsų
saugas M. Čiplies pats išėjo dėl sutrenkimo
kojos raumenų. Pasilikusieji aikštėje vis-
 tiek parodė kietą pasipriešinimą gindami
klubo spalvas.

Šio didelio pralaimėjimo kaltė tenka mū-
sų gynėjams.

Rezervas. Vytis — Birkalla 3-7

KREPSINIS

Blogai su krepšiniu, nes Vytis neturi pa-
kankamai nuolatinų žaidėjų, o Tauras
visai be drausmės ir nekorektiškas paski-
rų žaidėjų elgesys jau du kartus iš eilės
pažemino ne tik klubo, bet ir lietuvių var-
dą.

Vytis — South Adelaide (26-16) 56-50

55.5.5 — Vyties komanda pavėluotai
išeina į aikštę ir be jokio apšilimo pradeda
žaisti. Pulkios A. Ignatavičiaus pasuotės
Pyragiui, kuris pirmose minutėse padaro
tris metimus duoda gerą pradžią ir mūsū-
kiai vyrauja visą pirmą kėlinį.

Blogai eina antram kėliny, nes pagrindi-
nis komandos žaidėjas A. Kitas darbo ver-
čiamas jau nebegrįžta į aikštę. Jo vietą
užima jaunius L. Urmonas, kuris neturėda-
mas patyrimo, nelabai derinasi prie ko-
mandos. Kėlinio vidury Jačiunskui pradėjo
traukti kojos muskulius, o Pyragius gauna
jau ketvirtą baudą. Komanda visai supara-
ližuota, nes nėra kuo pakeisti, o priešas ne
tik kad išlygina rezultata, bet jau ir veda
keturias taškais savo naudai, o iki pabai-
gos jau tik penktos minutės.

Tik dėka Ignatavičiaus, kuris padeda-
mas šlubuojančio Jačiunskio ir gynėjo
Gurskio, išvėdė komandą į laimėjimą.

Pyragius, turėdamas keturias baudas,
jautėsi tik svečias aikštėje, nes kiekvienu
momentu galėjo susilaukti penktos, o penk-
to žaidėjo nesimatė — jam trūko žaidimo
dvasios.

Šiuo metu vienas iš geresnių Vyties
žaidėjų R. Petkūnas dėl darbo negalėjo
žaisti.

Taškus pelnė: Ignatavičius 21, Jačiun-
skis 18, Pyragius 8, Gurskis 5 ir L. Urmo-
nas 4.

Taurus — West Torrens 33-64

55.5.5 — Šios rungtynės buvo sužaistos
žemiau kritikos. Yra žaidėjų, kurie moka
ir gali žaisti, bet ne visi žaidžia.

Taškus pelnė: Merūnas, Visockis, Giruc-
kas po 7, Nordis 6, Sliužas 4, Petruška 2.

Vytis — Marion 30-20

55.5.4. — Po trumpos pertraukos mūsų
moterų komanda sužaidė vienas iš geriau-
sių savo rungtynių, įveikdamos lengvai
savo priešą ir parodydamos gerą žaidimą.

Taškus pelnė: J. Gumbytė 10, D. Už-
balytė 8, M. Kelertaitė 6, B. Ignatavičienė,
S. Kelertaitė ir R. Damasevičiūtė po 2.

* Amerikos aviacijos krepšinio rinktinė
žais tris tarpvalstybines rungtynes su Aus-
traliija.

Vienos iš jų bus Adelaidėje, gegužės 23 d.
OBI salėje ir gegužės 21 d. USAF — S.A.
OBI.

Pirmos tarpvalstybinės rungtynės įvyks
Sydnėje 55.5.14. Šiose rungtynėse daly-
vaus trys Pietų Australijos žaidėjai. Jų
tarpe Vyties A. Ignatavičius, kuris pa-
skirtas Australijos rinktinės kapitonu.
Rinktinės treneriu p. L. Baltrūnas iš Mel-
bournio (Berala).

Edas

Redaguoja psktn. Alb. Pocius

IS ADELAIDES SKAUTŲ VEIKLOS

— Balandžio 11 d. "Vilniaus" vietininki-
jos skautai ir skautės susirinko sueigos į
australų skautų štabo salę. Pusračiu išsi-
rikiavo skautų "Vytauto Didžiojo" draugovė,
vilkiukų būrelis, jau augas į draugovę
ir skautių "Birutės" draugovės — viso apie
60 skautų-čių. Didžiuoju salutu pagerbta
įnešama Vokietijoje veikusio "Vilniaus"
tunto vėliava.

Adjutantas skaito įsakymus, kuriais p.
M. Andriūšienė skiriama skautių draugi-
ninkės pavaduotoja ir 10 skautių ir 2 skau-
tams leidžiama duoti įžodį. Vietininkas bū-
simiesiems skautams-ėms primena įžodžio
reikšmę ir svarbą. Įžodį pirma duoda
skautės, vėliau skautai. Vietininkas jiems
visiems užrašo kaklaryšius, o draugininkai
— "gerojo darbo mazgą". Po įžodžio į
visus jautriai prabyla vienas sueigos sve-
čių, p. J. Kalvaitis, kurio abu sūnūs davė
įžodį. Jis tarp kitko sakė, kad įžodis yra
gražiausia Velykų dovana, kurią tik jis bet
kada yra iš savo sūnų gavęs. Rėmėjų komi-
teto vardu skautus gražiai pasveikino
komiteto narys p. A. Levickis. Vėliavą iš-
nešus, naujuosius skautus dar pasveikina
draugovėse.

Po sueigos ir vietininko trumpo praneši-
mo, salės viduryje atsiranda stalas, ap-
krautas skautų atsineštais pyragiais ir
visi susėda jaukios arbatėlės, po kurios su-
skamba iš plokštelių lietuviška ir šokių
muzika ir prasideda gražus lietuviškas
linksmavakaris, dar tarpais pajavairinamas
dainomis ir keliais skautiškais žaidi-
mais. Sueiga ir linksmavakaris užtruko 4
valandas — "per trumpai" daugelio daly-
vių nuomone!

— Balandžio 23 d. vakaras Adelaidės
pabaltiečiams ir australams parodė paba-
ltiečių tremties jaunimo bendradarbiavimo
galimybes ir svarbą. Kovo pradžioje lietu-
vių, latvių ir estų skautų vadovai sutarė
surengti bendrą lauzą. Lauži pasirinkta
balandžio 23 d. — skautų globėjo šv. Jurgio
diena. Tą dieną laisvuose Pabaltijo kraš-
tuose skautai rinkdavosi sueigos, para-
dams ir lauzams. Nutarta tą tradiciją at-
gaivinti bendromis jėgomis tremtyje ir į
laužą pakviesti Adelaidės miesto tunto
australų skautai bei skautės. Lauži pa-
rinkta gražiame šlaite prie Torrens
upės. Po lietingos ir žvarbios savaitės, šv.
Jurgio dienos vakaras pasitaikė labai gra-
žus, tad į lauzą susirinko apie 300-400
skautų-čių ir svečių. Įžangos žodį tarė es-
čių vadovė p. R. Auvaart, po kurio tauti-
niais rūbais apsirengusios lietuviškos, lat-
vaitė ir estaitė atsineštais liepsnojančiais
deglais uždegė lauzą, kurio liepsna greit
nušvietė visus susirinkusius. Laužą vedė
estų draugininkas V. Kangur. Pirmuoju
pasirodymu buvo lietuvių skautų "karalaitė",
silbinas ir šv. Jurgis". Po to sekė pakai-
tomis visų pabaltiečių skautų-čių dainos,
šokiai, vaidinimai, šūktai, susilaukė lauzo
dalyvių ir svečių šilto pritarimo. Po austra-
lo tuntininko Mr. W. R. Thompson papasa-
koto "baisaus nuotykiu" su australiškais
oposais, į programą įsijungė dar graikų ir
australų skautai. Deja, australės skautės
neįstengė duoti nei vieno pasirodymo, bet
pažadėjo ateinančiais metais... Laužas
užtruko pustrėčios valandos ir visiems pa-
liko gražių įspūdžių, nors vietomis ir jau-
tėsi "nesusidainavimas". Ypatingai lauzas
patiko australams, kurie pareiškė tą paba-
ltiečių tradiciją pasisavinsią ir ateity to-
kius lauzus rengsį kasmet. O pabaltie-
čiams skautų vadovams tas lauzas tik su-
stiprino mintį, kad Pabaltijo santarvė rei-
kia pradėti steigti ir ugdyti jau dabar —
per jaunąją kartą skautybės pagalba.

— "Skautai stengiasi sau lėšas užsidirbi-
ti" — tai yra vienas skautiškojo auklėji-
mo dėsnių. Australijoje tai daroma organi-
zuotai ir tai vadinama "Bobs for jobs".
Skautai ir vilkiukai (skautės ne!) eina pas
savo apylinkės gyventojus ir siūlosi už at-
lyginimą atlikti kokį nors jų įėgas ir suge-
bėjimą atitinkantį darbą. Darbdavys su-
mokėtą atlyginimą atžymi skauto turima
specialiame lapelyje. Pusė uždirbtų pi-
nigų siunčiama organizacijos centrui, o
antra pusė eina į draugovės iždą. Šiomet
tas vėjus bus vykdomas gegužės mėn. 6 iki

16 d.
Tautiečiai yra prašomi, kiek sąlygos
leidžia, sudaryti progos mūsų skautams ir
vilkiukams užsidirbti lėšų, leidžiant jiems
namouse atlikti vienokius ar kitokius
smulkius darbus, kuriems atlikti nevisada
randama laisvo laiko. Apie tokias darbo
galimybes prašoma pranešti bet kuriam
skautui. Atlyginama grynai darbdavio
nuožiūra (skautai savo unijos dar nėra su-
organizavę!).

V. J.

NUO POTVYNIO NUKENTEJUSIEMS N. S. W. LIETUVIAMS SUSELPTI AUKOJO:

Melbourne lietuvių per Socialinės Globos
Moterų Draugiją Melbourne £50.0.0, po
£2.0.0 — L. V. (Maskot), Čepulis (Glebe),
V. Pentakas (Wattle Glen, Vic.), Rimgau-
dienė (Newcastle), J. Makarovas (Fair-
field), J. Janulaitis (Burwood, Vic.) ir Ke-
raičiai (Canberra); H. Keraitis (Panania)
£1.0.0, Prašmutas (Vic), 10 šil., Sedaičiai
(Canberra) 10 šil.
Iš anksčiau atkelta £102.1.6.
Iš viso suaukota £167.1.6.

Padėka

Moterų Sekcija nuoširdžiai dėkoja vi-
siems savo maloniems talkininkams, prisie-
dėjusiems savo menu, trūsu ir darbu prie
Motinos Dienos minėjimo pravedimo ir pa-
rengimo.

Ponioms Gučiūvienei, Rudzinskienei ir
Marcinkonytei — Neverauskienei, atliku-
sioms meninės programos didžiąją dalį.
Poniai Reisonienei už gražią ir turiningą
paskaitą. Ponams Rūteniu, Vosyliui ir J.
Neverauskui už gražų scenos parengimą.
Ponui Dičiūnui — už dekoracijų atvežimą
ir parvežimą. Ponams Morkūnui, Povilai-
čiui, Lukavičiui, Šereliui ir kitiems, padė-
jusiems tvarkyti salę. Ponams Gavėnams
— už gausybę pukių gėlių. Visoms Ponioms
vienaip ar kitaip prisidėjusioms prie vaišių
parengimo.

S. S. Vadyba

RANKDARBIAI

Priimami užsakymai įvairiems išsiuvi-
nėjimams: staltiesėms, takeliams, pagal-
vėlėms ir kt. 10 Thirteenth Str. Bowden.
(Cheltenham Trm. Stop 8).

A. L. S. K "VYTIS" RENGIA KREPSINIO- SEZONO ATIDARYMO BALIŲ

Maloniai kviečiame visus atsilankyti
į birželio 3 d. rengiamą

ŠOKIŲ VAKARĄ - BALIŲ

Programoje bus renkama šokių vakaro
karalienė ir kiti įvairumai.

Nepraleiskite progos ir savo atsilanky-
mu paremkite sportuojantį jaunimą.
Šokiai vyks naujai atremontuotoje, puikioje
KINGBALLROOM salėje, 318 King
William st., Adelaide.

Šokių metu veiks turtingas bufetas su
stipriais ir gaivinančiais gėrimais. Gros
puiki lietuviška kapela.

Šokių pradžia 7.30 v. v.

ALSK Vytis
Krepšinio Sekcija

DĖMĖSIO!

Lietuviškas krupnikas ar degtinė

Pomeranz, Slyvinė, Stumbrinė —
nepamainoma šaltomis žiemos die-
nomis! Reikalaukite hoteluose tik-
tai Ernstan Bottling Co. Ltd. su
Amerikos Erelui ant etiketės.

Australijos Lietuvis

Pirmasis lietuvių laikraštis
Australijoje

Prenumerata: metams £2.10.0, pusei —
£1.6.0. Atskiro numerio kaina 1/9. Už-
sienin kaina ta pati.

Skelbimai: 10/0 už skilties colį. Nuola-
tiniamis skelbėjams žymi nuolaida.
Smulkūs skelbimai: iki 14 žodžių 4/0.
Už kiekvieną pridėtinį žodį po 2 pensus.
Užuojautos, sveikinimai ir pan. 10/0.

Adresas: Australijos Lietuvis
35 Cator St., Hindmarsh, S.A.
Tel. LU5827
The Australian-Lithuanian
The Lithuanian fortnightly in Australia.
Publisher: J. Glušauskas
Printed by National Press
35 Cator St., Hindmarsh, S. A.
Telephone: LU5827

L. K. Fondo Melbourne Skyrius gegužės 27 d. ruošia Prahran miesto savivaldy-
bės salėje (Prahran Town Hall) grandiozinį ir su labai įvairia programa tradicinį
metinį

Spaudos Baliu

Baliaus pradžia 8 val., pabaiga 2val. rytą. Baliaus proga pasirodys mūsų
menininkai, vietoje išeis specialus spaudos baliaus laikraštis, į kurį pateks baliaus
dalyviai. (Negarantuojama, kad nepateks ir nėsantieji). Baliu atskrisianti
Spaudos antis: ją pagavus, bus vietoje iškepta ir išlepta loterijon. Dėl spaudos
anties sukeltų kalbų išdžiūvusiai burnai suvilginti leidimas gautas.

Specialioje loterijoje bus galima laimėti vertingas mūsų vieno tapytojo origina-
lus meninis darbas. Valgiais nereikės iš savo pinigų, nes vietoje pinigų bus
paruoštas turtingas bufetas net su grybų užkandžiais. Kvietimai baliui gaunami
pas p. Antanaitį ir p. Kazlauską, o taip
čius — MX1028. Australijos lietuviškų
kvietimai pasiūsti oro paštu.

L. K. Fondo Melbourne Skyrius Valdyba.